މުޅުން ބްރޯޑްބޭންޑުގެ ސެކްޓަރަށް ކަނޑައަޅާ ފަރާތްތަކަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމާ ބެހޭ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅާނެ ގޮތުގެ ގައިޑް

ދަ ބާލީ ރޯޑްމެޕް
އޮން ޕޮލިސީ ސެޓިންގ، ބިލްޑިންގ އިން ޓްރަސްޓް އެންޑް
ރިޕޯޓް ބްރޯޑްކާސްޓިންގ ކޮމިޝަން

ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅާ އަދި ހިންގާ
ފަރާތްތަކުގެ ފަރައިގަތުމުގެ ގައިޑް

ދަ ބާލި ޕްރޮސެސް

ދަ ބާލި ޕްރޮސެސް އޮން ޕީޕަލް ސްމަގްލިންގ، ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާރސަންސް އެންޑް ރިލޭޓެޑް ކްރައިމް (ދަ ބާލި ޕްރޮސެސް) އަކީ އޮސްޓްރޭލިއާ ސަރުކާރާއި އިންޑޮނޭޝިއާ ސަރުކާރުން ރިޔާސަތުބަލަހައްޓާ ގޮތަށް، 2002 ވަނަ އަހަރު ގާއިމުކުރެވިފައިވާ ހިއްސާބަހަން މަސައްކަތްކުރާ، މަޝްވަރާގެ ހަރަކާތްތަކެއް. މި މަޝްވަރާގައި 54 މެންބަރު ގައުމާއި ޖަމުއްޔާ ބައިވެރިވެއެވެ.

މި ޕޮލިސީ ގައިޑާ ބެހޭ ގޮތުން ސުވާލުތަކެއް ހުށަހަޅަން ރީޖަނަލް ސަޕޯޓް އޮފީސް (އާރްއެސްއޯ) އާ ދަ ބާލި ޕްރޮސެސް:

އީމެއިލް:
info@rso.baliprocess.net
ވެބްސައިޓް:
http://www.baliprocess.net/regional-support-office

ޝުކުރު

މި ޓޫލްކިޓް ގައިޑު އެކުލަވާލައިދެއްވީ ވަނީ ބާލީ ޕްރޮސެސްގެ ރީޖަނަލް ސަޕޯޓް އޮފީހުގެ ދަށުން، ރީޖަނަލް ސަޕޯޓް އޮފީހުގެ އެހީތެރިކަމާއެކު ބާލީ ޕްރޮސެސްގެ މެންބަރުންނެވެ. އެ މެންބަރުންނަކީ:

ލާލޫ މުހަންމަދު އިގްބާލް
އެކްޓިންގ ޑިރެކްޓަރ
ޕްރޮޓެކްޝަން އޮފް އިންޑޮނޭޝިއަން ސިޓިޒަންސް އެންޑް ލީގަލް އެންޓިޓީޒް
މިނިސްޓްރީ އޮފް ފޮރިން އެފެއާޒް، އިންޑޮނޭޝިއާ (ކޯ-ޗެއާ)

ޖޮނަތަން މާޓެންސް
ހެޑް އޮފް މައިގްރަންޓް އެސިސްޓެންސް ޔުނިޓް، ރީޖަނަލް އޮފީސް
ފޯ އޭޝިއާ އެންޑް ދަ ޕެސިފިކް، އިންޓަރނޭޝަނަލް އޯގަނައިޒޭޝަން
ފޯ މައިގްރޭޝަން (ކޯ-ޗެއާ)

ޑޭގަން ކޯވާސް
ސީނިއަރ ލީގަލް އޮފިސަރ
ކްރައިމްސް އެގެއިންސްޓް ދަ ޕާރސަން ސެކްޝަން
އެޓަރނީ ޖެނެރަލްސް ޑިޕާޓްމަންޓް
އޮސްޓްރޭލިއާ

މުހަންމަދު ޝަފާން
ޑެޕިއުޓީ ޗީފް އިމިގްރޭޝަން އޮފިސަރ
ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް އިމިގްރޭޝަން އެންޑް އެމިގްރޭޝަން
ދިވެހިރާއްޖެ

ރޮބަޓް ލާގާ
ޑިރެކްޓަރ އޮފް ލައިސެންސިންގ އެންޑް ރެގިއުލޭޝަން
ފިލިޕީން އޯވަރސީޒް އެމްޕްލޯއިމަންޓް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން
ފިލިޕީންސް

ޕުންޔަޕު ލަލަޓްރަންގްސަވަޓް ސްތިރާސާރިކު
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ
އިންޓަރނޭޝަނަލް އެފެއާޒް ޑިޕާޓްމަންޓް
އޮފީސް އޮފް އެޓަރނީ ޖެނެރަލް
ތައިލެންޑް

ޓެކްނިކަލް ކޮމިޓީއަށް އިތުރަށް އެހީތެރިވެދެއްވީ:

ޖިލް ހޯލް
އާއާއާމް ޕްރޮޖެކްޓް ކޯޑިނޭޓަރ
ރީޖަނަލް ސަޕޯޓް އޮފީސް

ދަ ބާލީ ޕްރޮސެސް

ޕްރިފޭސް

2002 ވަނަ އަހަރުގައި ދަ ބާލީ ޕްރޮސެސް އޮން ޕީޕަލް ސްމަގްލިންގ، ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާސަންސް އެންޑް ރިލޭޓެޑް ޓްރާންސްނޭޝަނަލް ކްރައިމް (ބާލީ ޕްރޮސެސް) ފެށުނުފަހުން، މިހާރު ވަގުތު އެކުލެވިގެންވަނީ، ސަރަހައްދީ ގޮތުން ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަރީމާތަކާއި ގުޅޭގޮތުން ހޭލުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމާއި ތަރައްޤީކުރުމުގައި އެކަނި ނޫން ގޮތުން ޖަވާބުދާރީ ވަނަ ދައުރެއް އަދާކޮށްދޭ ސަރަހައްދީ މަސައްކަތް އިސްކުރާ ޖަމާޢަތެކެވެ. އަދި މި ޕްރޮސެސްގައި 48 ގައުމަކާއި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމާޢަތްތަކެއް ބައިވެރިވެއެވެ. އެ ޤައުމުތަކާއި ޖަމާޢަތްތަކުން ސަރަހައްދީ ގޮތުން ޢަމަލީ މަސައްކަތްތަކުގައި ބައިވެރިވެ، ބާލީ ޕްރޮސެސްގެ ރީޖަނަލް ކޯޕަރޭޝަން ފްރޭމްވަރކް ހިންގުމުގައި އެހީތެރިވެދެއެވެ.

ބާލީ ޕްރޮސެސް ރީޖަނަލް ސަޕޯޓް އޮފީސް (އާރުއެސްއޯ) ގެ ފަރާތުން، ސަރަހައްދީ ގޮތުން ޕްރޮސެސްގެ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ބޭނުންވާ ޢަމަލީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެއެވެ. ބާލީ ޕްރޮސެސްގެ މެމްބަރުންގެ ފަރާތުން ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތަކަށް ޙައްލު ހޯދުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމުގައި، އާރުއެސްއޯއިން އެއްބާރުލުން ދެއެވެ. މި ގައިޑްއަކީ އިންޑޮނޭޝިއާ އާއި އޮސްޓްރޭލިއާގެ ޝަރީކު ކޯ-ޗެއަރޝިޕް (އާރުއެސްއޯ) އިން ރިޕޯޓު ކުރެވިފައިވާ ގައިޑެކެވެ. ޤާނޫނީ ނިޒާމާއި ފުލުހުން، އިމިގްރޭޝަން އަދި އެހެނިހެން ފަރާތްތަކުގެ ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ގައިޑެކެވެ.

ސަރަހައްދީ ގޮތުން ޤާނޫނީ ނިޒާމުތައް ވަރުގަދަ ކުރުމާއި، ޕްރޮސެސްގެ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ޤާބިލުކަން އިތުރުކުރުމަށް ބާލީ ޕްރޮސެސްގެ ފަރާތުން ކުރިއަށް ގެންދާ ހުރިހާ މަސައްކަތެއްގެ ތެރޭގައި، މި ގައިޑަކީ މުހިއްމު ވަސީލަތެކެވެ. އަދި، 23 ން 24 މާރިޗު 2015 ގައި ބާލީގައި ބޭއްވުނު ބާލީ ޕްރޮސެސްގެ ވަޒީރުންގެ ބައްދަލުވުމުގައި މި ގައިޑު ބޭނުންކުރުމަށް ތާއީދު ކުރެވުނެވެ. ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން ސަރަހައްދީ ޖަރީމާތަކާ ގުޅޭ ޤާނޫނީ ނިޒާމުތައް ވަރުގަދަކުރުމަށް، ގައުމުތަކުގެ މެދުގައި ޢަމަލީ އެހީތެރިކަން ބޮޑުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ހިދާޔަތްތައް ހިމެނެއެވެ. ޖިނާއީ ކަންކަމުގައި އެހީތެރިވުމާއި، މީހުން ހަވާލުކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރާއިރު ބޭނުންވާ ލަފާތަކެއް ހިމެނެއެވެ.

މި ގައިޑު ތައްޔާރުކުރުމުގައި އެހީތެރިވި، ބާލީ ޕްރޮސެސް މެމްބަރު ގައުމުތަކުން ފޮނުއްވި ޤާނޫނީ ވަކީލުންނަށާއި، ސަރަހައްދީ ގޮތުން ޢަމަލީ ގޮތުން ތަރައްޤީކުރުމުގައި ބައިވެރިވި ޤައުމުތަކަށް ޝުކުރު އަދާކުރަމެވެ. 2013 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓު މަހު ބާއްވާފައިވާ ވޯކްޝޮޕުގައި މި ގައިޑު ތައްޔާރު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފަށާފައިވެއެވެ. މި ގައިޑު ބާލީ ޕްރޮސެސް މެމްބަރުންގެ ތެރެއިން ބޭނުންކުރުމަށް ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާއިރު، އަދި ބާލީ ޕްރޮސެސް ޤާނޫނީ ނިޒާމުތަކުގެ ތަފާތު ދާއިރާތަކުގައި މުހިއްމު އެހީއެއް ވާނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރަމެވެ. މި ގައިޑަކީ ބާލީ ޕްރޮސެސްގެ މެމްބަރުންގެ މެދުގައި އިތުރަށް އެއްބާރުލުން ބޮޑުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތެކެވެ.

ޖޫލީ ބިޝޮޕް
އާރުއެސްއޯ ކޯ-ޗެއަރ (އޮސްޓްރޭލިއާ)

ރެޓްނޯ އެލް.ޕީ. މަރސޫދީ
އާރުއެސްއޯ ކޯ-ޗެއަރ (އިންޑޮނޭޝިއާ)

REGIONAL SUPPORT OFFICE
THE BALI PROCESS

ބަސްތަކުގެ ދިގު ގޮތް

އާސިޔާން		އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ސައުތްއީސްޓް އޭޝިއަން ނޭޝަންސް
ބާލީ ޕްރޮސެސް	ބާލީ	ޕްރޮސެސް އޮން ޕީޕަލް ސްމަގްލިންގ، ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާރސަންސް އެންޑް ރިލޭޓެޑް ޓްރާންސްނޭޝަނަލް ކްރައިމް
އައިއެލްއޯ		އިންޓަރނޭޝަނަލް ލޭބަރ އޯގަނައިޒޭޝަން
އައިއޯއެމް		އިންޓަރނޭޝަނަލް އޯގަނައިޒޭޝަން ފޯރ މައިގްރޭޝަން
އެމްއޯޔޫ		މެމޮރަންޑަމް އޮފް އަންޑަސްޓޭންޑިންގ
އެންޖީއޯ		ނަން-ގަވަރމަންޓަލް އޯގަނައިޒޭޝަން
އޯގަނައިޒްޑް ޓްރާންސްނޭޝަނަލް	ކްރައިމް	ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް ކޮންވެންޝަން އެގެއިންސްޓް ޓްރާންސްނޭޝަނަލް އޯގަނައިޒްޑް ކްރައިމް
އޯއެޗްސީއެޗްއާރ		އޮފީސް އޮފް ދަ ހައި ކޮމިޝަނަރ ފޯ ހިއުމަން ރައިޓްސް
ޓްރެފިކިންގ ޕާރސަންސް ޕްރޮޓޮކޯލް	އިން	ޕްރޮޓޮކޯލް ޓު ޕްރިވެންޓް، ސަޕްރެސް އެންޑް ޕަނިޝް ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާރސަންސް، އެސްޕެޝަލީ ވިމެން އެންޑް ޗިލްޑްރަން، ސަޕްލިމެންޓިންގ ދަ ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް ކޮންވެންޝަން އެގެއިންސްޓް ޓްރާންސްނޭޝަނަލް އޯގަނައިޒްޑް ކްރައިމް
ޔުއެން		ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް
ޔުއެންއެޗްސީއާރ		ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް ހައި ކޮމިޝަނަރ ފޯ ރެފިއުޖީސް
ޔުއެންއޯޑީސީ		ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް އޮފީސް އޮން ޑްރަގްސް އެންޑް ކްރައިމް

ފިހުރިސްތު

ޚުލާސާ

1 ވަނަ ބައި: ޓެކްނޮލޮޖީގެ ސިނާޢަތަކަށް ފަހިވާ ދީނުމަށް ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަން ދިނުމާ ބެހޭ ތަޞައްވުރު	**3**
1.1. ޓެކްނޮލޮޖީގެ ސިނާޢަތަކަށް ފަހިވާ ދީނުމާ ބެހޭ ބައިނަލްއަގްވާމީ ގާނޫނީ އޮނިގަނޑު	3
1.2. ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަން ރެގިއުލޭޝަނުގައި ހުރި ގޮންޖެހުންތައް	5
1.3. ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަން ރެގިއުލޭޝަނުގައި ބަދަލުވާ ކަންކަން: މުހިންމު ޓްރެންޑުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް	6
2 ވަނަ ބައި: ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަން ރެގިއުލޭޝަނުގެ ކަންކަން ތަންފީޒުކުރުން	**8**
2.1. ފުރަތަމަ ޤާނޫނު ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަން	8
2.2. ޖިނާއީ އަދުލުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތެރެއިން ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަން ރެގިއުލޭޝަން	10
2.3. ދެމެހެއްޓެނިވި ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަނުގެ ހައްލުތައް	14
3 ވަނަ ބައި: ވިޔަފާރިވެރިންނާއި ކަމާގުޅޭ ފަރާތްތައް ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރުމުގެ ވިސްނުން	**17**
3.1. ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަން އާ ފަރާތްތައް	17
3.2. ސިޔާސީ ފެންވަރުގައި ވިޔަފާރިކުރުން	19
3.3. ތަންފީޒީ ފެންވަރުގައި ވިޔަފާރިކުރުން	20
4 ވަނަ ބައި: ޓެކްނޮލޮޖީތަކުގެ ސިނާޢަތަކަށް ފަހިވާ ފަރާތްތަކަށް ޓެލެކޮމިއުނިކޭޝަން ދޭން ގޮތުގެ ބިޒްނަސްތަކުގެ ޚުލާސާ	**22**

ފިހުރިސްތު

ދިރާސާ

މުޅިން ބެލެހެއްޓުމުގަ، އިންސާފު ހައްގުތަކާ އަސާސީ ކަންތައްތަކާ، ސިޔާސަތު ޤަރާރާއެކު. އެކަމުގެ ޝަރީޢަތަކަށް ފޮނުވާ ފަރާތްތަކުން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމާ، ޚިދުމަތް ދޭ ފަރާތްތަކާ، ސަރުކާރުގެ ކަންކަމާ ގުޅުން ހުރި ޝަރީޢަތަކަށް ފޮނުވާ ކުދިންގެ ހައްގުތައް، އާންމުކޮށް ގޮތްތައް ބެލެހެއްޓުމާއި ޢާއިލީ ދިރިއުޅުން، (ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވާ ކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަން) ގެ ދަރުވަންތަކަށް ބަލައިގަތުމާއި އިންސާފު ހޯދައިދިނުމަށް އެކިއެކި ފަރާތްތަކުން މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ކަމާއި، ޤާނޫނީ ކަންކަމުގެ ދަށުން ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ ހައްގުތަކަށް ނިސްބަތްވާ ކުދިންނާ ހުރި ގޮތް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވާ ކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ހުރި ކަންކަން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެވޭނެ ގޮތްތައް ހޯދުމަށް ތަފާތު ކަންކަމާ ގުޅިގެން ކުދިން ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވުމުގެ ކުރިން ހުރި ޙާލަތުތަކާއި، ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ކުދިންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ކުދިންނަށް ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކުގެ ދައުރާއި ޒިންމާތަކާ ބެހޭގޮތުން ވެސް މި ދިރާސާގައި ބަލާފައިވެއެވެ.

ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވުމުގެ ކުރީގައި ހުންނަ ޙާލަތުތަކާއި ބެލެހެއްޓުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، މި ދިރާސާގައި ކުޑަކުދިންނާ ބެހޭ ޤާނޫނާއި، ޤަވާޢިދުތައް، ޚިދުމަތްދޭ މުއައްސަސާތަކުގެ ރޭވުންތަކާއި ސިޔާސަތުތައް ދިރާސާކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ކުޑަކުދިންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކާ ސުވާލުކޮށް މަޢުލޫމާތު ހޯދުމާއި ބެހޭ ގޮތުން ތަޙުލީލު ކުރެވިފައިވެއެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ދާއިރާއާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާއި، ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކުގެ ގޮތުގައި ސިޔާސަތު ހަދާ ފަރާތްތަކާއި، ޙިމާޔަތް ދޭ ފަރާތްތަކާއި، ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ދައުރު އަދާކުރާ ފަރާތްތައް ހިމެނެއެވެ. މި ދިރާސާއަށް ސާމްޕަލް ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވުނު ކުދިންނާއި ޢާއިލާތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގައި އެކިއެކި ފަރާތްތަކުގެ ބައިވެރިވުން ލިބިފައިވެއެވެ.

ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޒިންމާތައް ހަވާލުކުރެވިފައިވާ މުއައްސަސާތަކުން ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމާއި ފުލުހުން ބަލާ ކަންކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ބައްލަވާފައިވާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާއިރު، މި ދިރާސާގައި ބަލާފައިވަނީ ކުދިންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ހުރި ދަތިތަކާއި، އެ ކަންކަމަށް ހައްލު ހޯދުމަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ފަރާތްތަކުން ކުރާ މަސައްކަތެވެ.

ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ރައްކާތެރިކަން ދީފައިވާ ފަރާތްތަކުން، އެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިފައިވާ ބާރުތަކާއި ވަސީލަތްތަކުން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ބޭނުން ހިފާފައިވެއެވެ. އަދި، މި ދިރާސާގައި ބަލައިގަނެވިފައިވާ ކުދިން ތަފާތު ޙާލަތްތަކުން ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވާ ގޮތް ބަލައިލުމުގައި ކުދިންނަށް ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވާ ގޮތް ދެނެގަނެ ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިފަދަ ނިންމުންތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކުދިން ބަލަހައްޓާ ގޮތް ދެނެގަތުމަށް ދިރާސާކޮށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ދިރާސާ ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ބަލައިލެވިފައިވާ ކަމެއް ނޫނެވެ.

އަދި ކުޑަކުދިންނަށް ހިތްވަރު ދިނުމާއި ކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ގާނޫނުގެ މަސައްކަތް އަދި ކުރިމަތިވެފައިވާ ދަތިތަކާއި، ރައްކާތެރިކަމާއި ބެލެހެއްޓުމުގެ ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަން ގެ ތެރެއިން މި ދިރާސާގައި ކުދިންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޢަމަލީ ގޮތް ބަލާފައިވެއެވެ. ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވާ ކުދިންނަށް ރައްކާތެރިކަން ދިނުމަށް ކުދިން ދަތިކަން ކުރާ ކަންކަމާ ކުރިމަތިވެފައިވާ ދަތިތަކާއި، އެ ދަތިތަކުގެ ސަބަބުން ކުދިންނަށް ލިބުނު އަސަރުތަކާއި، އަދި ކުދިންނަށް ހިތްވަރު ލިބިދިނުމުގެ ގޮތްތައް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ހަރުދަނާ އުސޫލުތަކާއި، ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމާއި ހަވާލުވެފައިވާ ފަރާތްތަކާއި ފުލުހުން ހިނގާ ކަންކަމުގައި، އަދި ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކުގެ ދައުރު ބޭނުންވާ ގޮތުގެ އަސަރު ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތް އެ ދާއިރާތަކުގެ ޚިދުމަތް އިތުރުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ގޮތް ބަލާފައިވެއެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނީ އެކި މަރުޙަލާތަކުގައި ކުދިންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބަލައިގަނެވިފައިވާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ފަރާތްތަކުން ދެއްކި ފުރިހަމަ ބައިވެރިވުމުގެ ގޮތުން، މި ދިރާސާގައި ކުދިންގެ ހައްގުތަކަށް އިޙްތިރާމް ކުރާ ކަމަށް ދައްކައިދޭ ގޮތް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގައި ދަތިތައް ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ކުދިން ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވާ ހާލަތްތަކުގައި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ ގޮތް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ކުދިންނަށް ހިތްވަރު ލިބިދޭ ގޮތްތައް ހިމެނެއެވެ.

ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވާ ކުދިންގެ ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ދާއިރާގެ ބޭނުންވާ ބަދަލުތައް، މި ދިރާސާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކުދިންގެ ހައްގުތައް ކަށަވަރުކުރެވިފައިވާ ގޮތް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވާ ކުދިންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ދާއިރާއިން ބޭނުންވާ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމުގައި ބަދަލު ގެނައުމަށާއި، ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ދާއިރާތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ޤާބިލުކަން އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އެ ފަރާތްތަކުގެ ވަސީލަތްތައް އިތުރުކުރުމާއި، ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ދައުރު ވަޒަންކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކާއި ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި ދިރާސާ ގެނައި ބަދަލުތަކަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ދާއިރާގެ ފަރާތްތަކުގެ އިސްނެގުން ބޭނުންވާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

1 ވަނަ ބައި:

ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމާ ބެހޭ ޤަވާއިދު

1.1. ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމާ ބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑު

ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް ކޮންވެންޝަން އެގެންސްޓް ޓްރާންސްނޭޝަނަލް އޯގަނައިޒްޑް ކްރައިމް (މި ކޮންވެންޝަން) ގެ 25 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައި އެ މުޢާހަދާގައި ބައިވެރިވާ ގައުމުތަކުން ވިކްޓިމުންނަށް އެހީތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ ލާޒިމު ކަމެއްކަމަށްވެއެވެ. ވަކިން ޚާއްސަކޮށް، ބަދަލުހިފުމުގެ ނުވަތަ ބިރުދެއްކުމުގެ ހާލަތްތަކުގައި ވަނަވަރު މި ކަންކަން ހާޟިރުކުރުމާ. އަދި ވިކްޓިމުންނަށް ބަދަލު ހޯދައިދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ އިންތިޒާމުތަކެއް ގާއިމުކުރުން ލާޒިމުކުރެއެވެ. ޕްރޮޓޮކޯލް ޓު ޕްރިވެންޓް، ސަޕްރެސް އެންޑް ޕަނިޝް ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާސަންސް، އެސްޕެޝަލީ ވިމެން އެންޑް ޗިލްޑްރަން (ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާސަންސް ޕްރޮޓޮކޯލް) ގައި ބާރުއަޅާފައިވާ އެއް މަގުސަދަކީ، ވިކްޓިމުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމެވެ. ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާސަންސް ޕްރޮޓޮކޯލްގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނަނީ ދައުލަތުގެ ވާޖިބުތަކަކީ:

- ވީ އެންމެ ބޮޑަކަށް އަދި ޤާނޫނާ ބެހޭ މުޢާމަލާތްތަކުގައި، ވިކްޓިމުންގެ ޕްރައިވެސީ އާއި ޝަޚްޞިއްޔަތު ރައްކާތެރިކުރުމާއި ޝަރުޢީ މުޢާމަލާތްތައް ސިއްރުކުރުމަށް. (މާއްދާ 6(1))
- މުޢާމަލާތު ރައްދުވާ ފަރާތްތަކުގެ ހައްގުތަކަށް އުނިކަން ނުލިބޭ ގޮތަށް، ޖިނާއީ މުޢާމަލާތްތަކުގައި ވިކްޓިމުންނަށް ކޯޓުގެ އަދި އިދާރީ ކަންކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ވިކްޓިމުންނަށް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ޖިނާއީ ޝަރުޢީ މުޢާމަލާތްތަކުގައި ވިކްޓިމުންގެ ވާހަކަތަކާއި ކަންބޮޑުވުންތައް ހުށަހެޅުމަށް އެހީތެރިވެ ދިނުމަށް. (މާއްދާ 6 (2))
- ވިކްޓިމުން ޖިސްމާނީ ގޮތުންނާއި ނަފްސާނީ ގޮތުންނާއި އަދި އިޖްތިމާއީ ގޮތުން އަލުން ގާއިމު ސަލާމަތުވުމުގައި އެހީތެރިވުމަށް ކަމަށް. އެގޮތުގައި، އެހީތެރިކަމާއި ބޭނުންވާ ވަޒީފާގައި، ކައުންސެލިން ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ދިނުމާއި، ސިއްހީ ނަފްސާނީ އަދި މާއްދީ އެހީއާއި، ވަޒީފާއާއި، ތަޢުލީމީ އަދި ތަމްރީނު ހޯދުމުގެ ފުރުޞަތުތަކާއި ލިބިދިނުން ހިމެނެއެވެ. (މާއްދާ 6 (3)).
- ވިކްޓިމުންނަށް ޖިސްމާނީ ރައްކާތެރިކަން ލިބިދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ. (މާއްދާ 6 (5)).
- ލިބިފައިވާ ގެއްލުންތަކަށް ގޮތުން ނިސްބަތުން މާލީ ބަދަލު ހޯދުމުގެ ކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ. (މާއްދާ 6 (6))

ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ޓްރެފިކިންގގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ޖިންސާއި، އުމުރާއި، ވަކިވަކި ބޭނުންތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރަން ޖެހޭނެކަމަށް ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާސަންސް ޕްރޮޓޮކޯލްގައި ބާރުއަޅައެވެ. ޚާއްސަކޮށް، ބޭސްފަރުވާއާއި، ތަޢުލީމާއި، އަޅާލުމުގެ ކުޑަކުދިންގެ ޚާއްސަ ބޭނުންތަކަށް ބަލައިގަތުން ކަމަށް ބާރުއަޅައެވެ. (މާއްދާ 6 (4))

ބޮކްސް: ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި މުހިންމު އުސޫލުތަކާއި ހިދާޔަތްތައް

- ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ސިއްރު ނަގައިދޭ މީހުންގެ ގޮތުން، އެންމެ އިސްލާމީ ހަލުވިކަން ކަމަކަށް އެއްގޮތްވެފައި ނުވާ ގޮތުގައި، ހުރުމުން، ނުވާނެ ގޮތުން ހަމަ ނަގާފައިވާ ޤާނޫނު ޖަރީމާތަކަށް، ވިކްޓިމުން ބަންދުކުރުން، ކަމެއްގެ ޢަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން، ނުވަތަ ޖަރީމާގެ ހިތްވަރު ދިނުމަކަށް ނުވާނެއެވެ.
- ވިކްޓިމުންނަށް އަނިޔާވެރިންނާ ޖިސްމާނީ އަދި ނަފްސާނީ އަނިޔާއިން ރައްކާތެރިކުރަންވާނެއެވެ.
- ޖިންސާއި، މަދަނީ، ނުވަތަ އެންމެހާ ބޭފުޅުންގެ ވިކްޓިމުންނަށް ޚާއްސަ އަދި އެކަށީގެން އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
- ޓްރެފިކްކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްސަ ނަޒަރަކުން ބަލައި، ރައްކާތެރިކަމާއި ބޭނުންތަކާ އެއްގޮތަށް އެހީތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
- ވިކްޓިމުންނަށް (ފެމިލީގެ، އަދި ލީގަލް އެޑްވައިޒަރ) ރައްކާތެރިކަމާއެކު އަނބުރާ ގައުމަށް ދިއުމުގެ ކަންކަން، އެ މީހުންގެ ގައުމުތަކާ އެކުގައި ރޭވި ކަނޑައަޅާ ކަންތައްތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
- ވިކްޓިމުންނަށް ހުކުމާ އަދި އެހީތެރިކަމާ ގުޅުން ބަދަލު ލިބިދޭންވާނެއެވެ.

އޮފީސް އޮފް ދަ ހައި ކޮމިޝަނަރ ފޯ ހިއުމަން ރައިޓްސް (އޯއެޗްސީއެޗްއާރު) "ރެކޮމެންޑެޑް ޕްރިންސިޕަލްސް އެންޑް ގައިޑްލައިންސް އޮން ހިއުމަން ރައިޓްސް އެންޑް ހިއުމަން ޓްރެފިކިންގ" ބަލާލާ.

ބޮކްސް: ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤާނޫނުތަކުގައި ރައްކާތެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުމާ ބެހޭގޮތުން ހުރި މާއްދާތައް ތަފްޞީލުކުރުން

ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާސަންސް ޕްރޮޓޮކޯލްގައި ހުރި އަސާސީ ދަރަޖާގެން ހުންނަނީ ޖެހޭ ކަމުގައި މިނިވަން ތިބޭގޮތުގެ މާޙައުލުގެތެރޭގައި ކަންކަން ކުރާ ގޮތުގެ މިސާލު ބޭނުންކުރުން ރިޕޯޓުކުރެވޭ. މިސާލަކަށް، ޖިންސީ މަޤްޞަދުގައި ފޯރުކުރާ ބަދަލުތައް އެކުލެވޭ ބަޔާން ދިނުމަށް ބާރުއަޅައިދިނުމުގެ ބާވަތްތައް ބެލެހެއްޓުމަށެވެ.

ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާސަންސް ޕްރޮޓޮކޯލް މާނަކުރަނީ ޓްރެފިކުކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ މީހުންނަށް އެހީތެރިވުމާއި ރައްކާތެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުމާ ބެހޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ނަމޫނާ އަސާސީ ބޭނުން ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިންނެވެ. ޕްރޮޓޮކޯލްގެ މާއްދާ 14 (1) ގައި ބަޔާންކުރަނީ، ޕްރޮޓޮކޯލް މާނަކުރަނީ، ބައިނަލްއަޤުވާމީ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި ޤާނޫނާއި ހިމާޔަތްދޭ ރެފިއުޖީ ޤާނޫނާއި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤާނޫނުތަކާ އެއްގޮތަށް ގެންދަން ކަމެއްކަމަށެވެ.

1951 ގެ ކޮންވެންޝަން ރިލޭޓިންގ ޓު ދަ ސްޓޭޓަސް އޮފް ރެފިއުޖީސް ނުވަތަ ރެފިއުޖީންގެ ހާލަތާ ބެހޭ މުޢާހަދާ އާއި އަސާސީ ގާއިމުކުރި ޕްރޮޓޮކޯލް އުސޫލު (ޕްރިންސިޕަލް އޮފް ނޮން-ރިފައުލްމަންޓް) ހިމާޔަތްކުރާ ރައްކާތެރިކަމާ ބެހޭ ރެފިއުޖީއެއް ނުވަތަ ހިމާޔަތް ހޯދާ މީހަކު، އޭނާގެ ނަފްސަށް، ނުވަތަ ދިރުމަށް، ބައެއް އަސާސީ ޙައްޤުތަކަށް، ނުވަތަ ސަލާމަތަށް ހާނިކަން ހުރި ގައުމަކަށް ނުވަތަ ސަރަޙައްދަކަށް އެނބުރި ފޮނުވުން މަނާކޮށްފައިވާ އުސޫލެކެވެ. އަދި އޭނާ ގެއްލުމަށް ބޭރުގެ ނުރައްކާތެރި ކަމަކާއި ނުވަތަ އަނިޔާ ފޯރުވުން މަނާކޮށްފައިވެއެވެ.1

ޓްރެފިކުކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ މީހުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުމުގައި "ނޮން-ރިފައުލްމަންޓް" އުސޫލު ބޭނުންކުރުން

މީހެއްގެ ދިރިހުރުމަށް ނުވަތަ މިނިވަންކަމަށް ބިރެއް އޮތް ނުވަތަ އެފަދަ ހާލަތެއް ދިމާވާ ބަޔާން ގައުމަކަށް، އަސާސީ ފެންވަރެއް ނެތި ފޮނުވުމަކީ ކުށެއް ކަމުގައި ބެލެވޭ ގޮތަށް، ހުރިހާ މީހުންނަށް ހިމާޔަތް ލިބިދޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ އިންސާނީ ޙައްޤު ޤާނޫނުގައި ހިމެނިގެންވެއެވެ. އަދި އުސޫލު ޓްރެފިކުކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ރައްކާތެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ކަންތައްތަކުގައި ހިމެނޭނެއެވެ. 2
ވަކިވަކި ސިފައިގެ ބޭރުގައިވެސް އޭރު މީހަކަށް ބާރުލިބޭ ގައުމެއް ނުވަތަ ސަރަހައްދެއް ވިޔަސް ނުވަތަ ޙާލަތެއް ވީނަމަވެސް ޓޯޗަރ ނުވަތަ އެހެން އިންސާނީ ހައްގުތަކަށް ގެއްލުން ދިނުން، "ކެނޑިނޭޅި ނަމަވެސް ހައްގު ބަލަހައްޓަން އެހެނީ ގެއްލުން ކުރިމަތިވާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ ސިފަތަކެއް ގައުމަކާއި ނުބެހެއްޓުން"، "ޓޯޗަރ ނުވަތަ އަނިޔާވެރި ހިތްޕުޅު ކުރުމުގެ ގޮތުގައި ޚިޔާލު ގެނުވާ"ކަމެވެ. އަދި ރިފައުލްމަންޓް "ނޮން-ރިފައުލްމަންޓް" އުސޫލު ހިމެނޭ ގޮތެއް ސާބިތުކޮށްދީ އެހެން ނުވަތަ ކޮންމެ ގޮތަކުން ސާބިތުކުރުމެވެ. އުސޫލުގައި ބައެއް، އަސާސީ ގައުމުގެ ފުރިހަމަ ރައްކާތެރިކަމެއް 3 ހަމަޖެހޭ މާލޫމާތުގެ ގޮތުން، ޤާނޫނީ ހިމާޔަތްދިނުމުގެ ނަމަވެސް ޓޯޗަރގެ އެއްވެސް ތަނަކަށް ނުފޮނުވުމަށް އެކަން ކުރަނީ ކޮންމެ ކަމެކޭ.

ޓްރެފިކުކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ ގައުމުތަކުގެ އެކިއެކި ގޮތްތަކަށް، އެގޮތަށް ވާނެ ހާލަތެއް ނުވަތަ ބިރެއް ހުރި ގައުމަކަށް ފޮނުވުމަކީ ރައްކާތެރިކަމާ ބެހޭ މާއްދާތަކާ ޚިލާފު އަމަލެކެވެ (ޓޯޗަރ ނުވަތަ އަނިޔާވެރި ހިތްޕުޅުމުގެ ގޮތުގައި ޤަބޫލުކުރެވޭ މާއްދާ ބާރު ބަޔާންކުރާ) ގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން. ކޮމިޓީގެ ޚިޔާލުގައި އެކަން ބާރު ޙައްޤުތަކާ ޚިލާފު ކަމެކެވެ. ރައްކާތެރިކަމުގެ އެއް މާއްދާގެ 3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިންވެސް ގޮތެކެވެ. ރައްކާތެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުމުގައި އެކިއެކި ގޮތްތަކުން ފަރާތްތަކުން ހިމާޔަތް ހޯދުމާއި ގުޅުންހުރި ޙާލަތްތަކުގައި، ޓްރެފިކުކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ޚިޔާލުގައި އެކަން ބާރު ހިމާޔަތް ކަންކަން ރައްކާތެރިކުރުމަށް ބާރުއަޅާނެއެވެ.

ޓްރެފިކުކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވެފައިވާ ފަރާތްތަކަށް 18 އަހަރުން ދަށުގެ ފަރާތްތަކަށް ގުޅިފައިވާ ބަލަހައްޓާ ސަލާމަތް ވުމަށް، އެހެން ދުވަހަކީ ކޮށްދެވޭ ހިމާޔަތްތަކުގެ ތެރެއިން ވިސްނުމަށް ކުރިއަރާ ކުދިން ދޭ ވަގުތުގެ ސަބަބުން ހުރި އާއި ރައްކާތެރިކަން، އެ ފަރާތްތަކުގެ އަދިކަމާ ކަނޑައެޅޭނެ ފުރުޞަތުދޭން ޖެހެއެވެ.

1. ރެފިއުޖީ ކޮންވެންޝަން ރިލޭޓިންގ ޓު ދަ ސްޓޭޓަސް އޮފް ރެފިއުޖީސްގެ މާއްދާ 33(1) އާއި، ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރގެ މާއްދާ 3 އާއި، އިންޓަރނޭޝަނަލް ކޮންވެންޝަން ފޯރ ދަ ޕްރޮޓެކްޝަން އޮފް އޯލް ޕާސަންސް ފްރޮމް އެންފޯސްޑް ޑިސަޕިއަރަންސްގެ މާއްދާ 16. އަދި، ރިފިއުޖީސް މަސްއަލަތަކާ ގުޅޭ އެސެމްބްލީގެ ޑިކްލަރޭޝަން ގެ މާއްދާ 16.
އަދި، ރިފިއުޖީސް މަސްއަލަތަކާ ހިމެނޭ އެންސާނީ ހައްގުތަކާ ބެހޭގޮތުން ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި އިންޓަރނޭޝަނަލް ކޮވެނަންޓް އޮން ސިވިލް އެންޑް ޕޮލިޓިކަލް ރައިޓްސްގެ މާއްދާ 7.
އަދި، އަދިގެ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޓީ (އެސް-އާރް)، ޖެނެރަލް ކޮމެންޓް ނަންބަރު 20، މާއްދާ 7 (ޕްރޮހިބިޝަން އޮފް ޓޯޗަރ، އޯރ އަދަރ ކްރުއަލް، އިންހިއުމަން ނުވަތަ ޑިގްރޭޑިންގ ޓްރީޓްމަންޓް އޯރ ޕަނިޝްމަންޓް)، 10 މާރޗް 1992، ޕެރެގްރާފް 9.
2. 1951 ރެފިއުޖީ ކޮންވެންޝަން ރިލޭޓިންގ ޓު ދަ ސްޓޭޓަސް އޮފް ރެފިއުޖީސް، މާއްދާ 33 (1). އަދި ޓްރެފިކިން އިން ޕާސަންސް ޕްރޮޓޮކޯލްގެ މާއްދާ 14 އާއި، އިންޓަރނޭޝަނަލް ކޮވެނަންޓް އޮން ސިވިލް އެންޑް ޕޮލިޓިކަލް ރައިޓްސް، 16 ޑިސެމްބަރ 1966، މާއްދާ 6 އަދި 7. ނޮން-ރިފައުލްމަންޓް އުސޫލުވަނީ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤާނޫނުގެ ބައެއްކަމުގައެވެ.
3. ކޮމިޓީ އޮން ރައިޓްސް އޮފް ދަ ޗައިލްޑް، ޖެނެރަލް ކޮމެންޓް ނަންބަރު 6 (2005)، ޓްރީޓްމަންޓް އޮފް އަންއެކޮމްޕެނީޑް އެންޑް ސެޕަރޭޓެޑް ޗިލްޑްރަން އައުޓްސައިޑް ދެއަރ ކޮންޓްރީ އޮފް އޮރިޖިން، ޕެރެގްރާފް 84. ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤު ރައްކާތެރިކުރުމާ ގުޅިގެން ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޤާނޫނުގައި ބުނެފައިވާ އުސޫލުތަކަށް، ކުއްޖާގެ އެންމެ ރަނގަޅު މަޞްލަޙަތު ދެކިގެން އަދި ކުއްޖާ ހުރިހާ ހާލަތެއްގައި ދިރިއުޅުމުގެ ހައްގު ކަށަވަރުކޮށްދޭން ޖެހޭނެ ކަމާއި އެކު އަމަލުކުރަންޖެހޭނެއެވެ. އިތުރު މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް، ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް ހައި ކޮމިޝަނަރ ފޯ ރެފިއުޖީސް އާއި ޔުނިސެފް، ގައިޑްލައިންސް އޮން ޑިޓަރމިނިންގ ދަ ބެސްޓް އިންޓަރެސްޓް އޮފް ދަ ޗައިލްޑް، މޭ 2008، ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް

http://www.refworld.org/ docid/48480c342.html

ދައުލަތެއްގެ ބާރުގެ ތެރޭގައިވާ އެންމެ ފުރިހަމަ ހައްގުތަކާއި އަސާސީ އިންސާނީ ލިބިގެންވެއެވެ. އެއީ ރައްޔިތުން ކުރުމަށް ނުވަތަ ދެއްވާ. އަދި ވެރިކަން ކުރާ ފަރާތްތަކުގެ، ސަރުކާރުގެ، މަޖިލީހުގެ ނުވަތަ ގާނޫނު އަސާސީގެ ދަށުން ބާރު ލިބިގެންވާ ރައްޔިތުން ގެ ދައުލަތުގެ ކަންކަން ހިނގަމުންދާގޮތާއި މިދެމެދު އަދި ސިޔާސީ ހައިސިއްޔަތު ބާރުގެ ބައިވަރުތަކުގެ ތެރެއިން އެ މުއައްސަސާތަކުން ލިބިދޭ ރައްޔިތުން ނިސްބަތްވާ މަސްއޫލިއްޔަތު ރައްކާތެރިކުރުމަށާއި ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ރައްޔިތުން ގެ ހިމާޔަތް ލިބިދޭ ގޮތަކަށް ގާއިމުކުރެވިފައިވާ. އ.ދ. ގެ އިންސާނީ ހައްގުތަކާ ބެހޭ ކައުންސިލް، ބަލަހައްޓާ ބެންގަޅުކުރާ ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއް އިންސާފުގެ ކުރިމަތީގައި، ވިޔަފާރިން ހިނގައިދާ ބަދަލު ތިބީ ޖާނާއި، މި ހައްގުގެ ދަރަނި ކަނޑައަޅައިފައިވާކަމެވެ.

ދައުލަތުގެ ގޮތުގައި ބުނެވުނު ވިޔަފާރިތަކާއި ހެޔޮ ރެއްވުމުގެ ދައުލަތުގެ ފުރާތުން އިންސާނީ ހައްގުތަކަށް ފުރިހަމަ ތިރާސް ބާރުއަޅާ ގެންގުޅުމާ ގުޅިގެން ޤާނޫނީ ގޮތުން ހިމާޔަތް ދޭން ކަށަވަރުކުރެވިފައެވެ.[4] މިގޮތުން، ދަސްތޫރީ ތަރުތީބު ދަށުގެ ބާރު ބެހިފައިވާގޮތް ޝަރުޠުތަކާއި 5 ވަނަ މާއްދާގެ ދަ އާއި މަޤްބޫލު ވަށަނަޑު އާއި އެހެން ކަށަވަރެއް ކުރުމަށް ރައްޔިތުންގެ އިންސާނީ ހައްގުތަކުގެ ބާރު ބެހިފައިވާގޮތުން މާއްދާގެ 6 ވަނަ ފަސްޖެހުނު 2 ވަނަ ގާނޫނުގެ މަސައްކަތުގެ. މި މާއްދާތަކުގެ ދަށުން، ޖުމްލަކޮށް ރައްޔިތުން ޢާންމު އަދި ހެޔޮވެރިކަމާ އެއްވަރު ފުރިހަމަކޮށް، ޖުޑީޝަލް އަދި އެކްޒެކެޓިވް އިންސާނީ ހައްގުތަކަށް ފުރިހަމަ ޢަމަލުކުރުމާއި ދިފާއުކުރުމާއި ބަލަހައްޓާ. މި ތެރޭގައި އެކަށައަޅާ ހުރި ތަރުތީބު ބެލެހެއްޓުމަށް ވީ މިންވަރަކީ ހިމެނެއެވެ. އަދި، އެ ދައުލަތް ކަމަށްވާ ދާއިރާގެ ހަމަ ޤާނޫނީ ހައްގުތަކަށް ބަލައިގަތުމަށް ޖާނާ ދައުލަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރެއެވެ.

އިންޓަރނޭޝަނަލް ލޭބަރ އޯގަނައިޒޭޝަން (އައި.އެލް.އޯ) ގެ ބައެއް މުއާހަދާތަކުގައި ވަކިކުރާނަ ގޮތުގެ. ގަވާއިދުން ސީދާ މަޖުބޫރުން މަސައްކަތު ކުރުވުމުގެ ބާރު ކުރުމަށް (1930) އާއި އޭގެ ދަށުން ހުށަހެޅި ޕްރޮޓޮކޯލް (2014) ގެ ސަބަބުން މަސައްކަތު ކުރުވުމުގެ ބާބު ދައުލަތެއް ނަސޭހަތެރި ވިޔަފާރި ކުރުމުގެ މުނިއްޔާ ދޭތެރޭގައި ރައްކާތެރި ޤާނޫނީ ހައްގުތަކުގެ ދެވޭ މުސްތަގުބަލު ހިޔާލުކުރުމާއެވެ. ގަވާއިދުން މަސައްކަތުކުރުމުގެ ބާރު 203 ވަނަ މާއްދާގައި ދައްކާ (ސަބް ޕާރާގްރާފް ޑޮމެސްޓިކް ވަރުކަރުން އެކުލެވޭ) ގައި ވިޔަފާރިތަކުގެ ރައްކާތެރި ކުރުމަށް ފުރިހަމަ އިންސާނީ ހައްގުތަކަށް ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހޭ ވަނަ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ފެންވަރެވެ. އަދި ވަކިކުރުމުން ދިފާއުކުރާ ބާރު ހިމެނޭ އިޖްތިމާޢީ މަސައްކަތުގެ ގިންތީގެ ބާވަތްތަކުގެ ބާރު ކުރެވޭގޮތް (މާއްދާގެ 182) ގައި ވަކިކުރުމުގެ ކޮންސެޕްޓް ނުވަތަ މަސައްކަތްކުރުމުގެ އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި ގުޅިގެންވެއެވެ. ކޮންވެންޝަން ނަންބަރު 189 ކޮންފެރެންސުގެ ޑޮމެސްޓިކް ވޯކަރުންގެ ފަރާތްތަކުގެ އިންސާފު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ހުއްދަކުރުމުގެ ބާރު ގަވާއިދު (ޑޮމެސްޓިކް ވޯކަރުންގެ ރައްކާތެރި ބާރު) (2011) އިން ދައުލަތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ޑޮމެސްޓިކް ވޯކަރުންގެ އެންމެހާ ކުރުމުގެ އިންސާނީ ހައްގުތަކާ ގުޅޭ ރައްކާތެރިކުރުމަށް ހުއްދަކުރެވިފައެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި ވަކިވާ ގޮތް އިސްލާހުކުރުމުގެ ސްޓޭންޑަޑް ހާސިލުކޮށް މަސައްކަތުކުރުމުގެ ކުރުމުގެ ގޮތުގައި ފައިދާ ކުރެވޭގޮތުގެ ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގެ އިޖްތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ފުރުސަތު އެކުލެވޭ އެހެނިހެން ކަންކަމުގެ ހައްގު ގަވާއިދުކުރުމުގެ، މަސައްކަތު ހަމަޖެހުމުގެ އިޖުތިމާޢީ ހިމާޔަތާއި ގުޅޭ ގޮތުން ހިމެނެއެވެ.

1.2 އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި ވިޔަފާރި ބައިނަލްއަގުވާމީ ގާނޫނު

ބައިނަލްއަގުވާމީ ހަރަކާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތްތަކުގެ 5 އެކުލެވޭ އިންސާނީ ހައްގުތަކުގެ ގޮތުގައި އިންޑަސްޓްރީ ދާއިރާތަކުގެ ފުރިހަމަކުރުމަށް ވިޔަފާރި ފަރާތްތަކަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ފޯރުކޮށްދޭ ސިޔާސަތު މާއްދާގެ ދަށުން ކަމާ ދާހިލުވާ ދައުލަތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ފާހަގަކުރެއެވެ. ބައިނަލްއަގުވާމީ ގާނޫނު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ފުރިހަމަ 3 ވަނަ ރިޕޯޓް ބެލުމަށް ސާބިތުކުރެވޭ ދަށުން، ވިޔަފާރިތަކުގެ އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި މެދުގައި، އެންމެ މުހިއްމު އަށް ކަންތައްތަކަކީ.[6] މިގޮތުން ދައުލަތާއި ވިޔަފާރި މެދުގައި ދައުލަތްތަކަށް އެކި ގޮތްތަކުން

ގެނެވޭ ތަފާތު ހިމާޔަތާއި އިންސާނީ ހައްގުތަކުގެ ހިމާޔަތް ލިބިދޭށެވެ.

ވިޔަފާރިން ދަތިވެފައިވާ ދާއިރާ ގާނޫނީ ރައްކާތެރިކަމުގެ އިތުރުން[7] އިތުރު ބެހޭ ގާނޫނީ ފަރާތްތަކާއި ދައުލަތްތަކުގެ އެ ފަރާތްތަކަށް ގުޅުންހުރި ވިޔަފާރިތަކާއި ބައިނަލްއަގުވާމީ ޤާނޫނީ އަދި ވިޔަފާރި ފަރާތްތަކުގެ އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި ގުޅުން ހުރި ހަރަކާތްތަކެވެ. އެއީ އަދި، ހަމައެކަނި ހުރިހާ ދައުލަތްތަކުން އެފަދަ ގުޅުން ބަލަހައްޓާ އަދި މުހިއްމު ރައްކާތެރިކަމުގެ ހަމަތަކެވެ.[8] ވިޔަފާރިން ފަރާތްތަކާއި ހުރިހާ ގޮތްތަކުން އެކުލެވޭ އިޖުތިމާޢީ ނުވަތަ އެހެނިހެން ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން ހާސިލުކުރުމަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް ހަރަކާތްތެރިވާ މަސައްކަތްކުރުމާއި މިކަމުގެ މުހިއްމުކަން އިތުރުކުރެވިފައެވެ. ފަރާތްތަކާއި ވިޔަފާރިތަކުގެ ދިފާއުކުރުމާއި ގާނޫނީ ޒިންމާ ވިޔަފާރިތަކުގެ އިޖުތިމާޢީ ގޮތުގައި ހިމެނޭ ޤާނޫނީ ނުވަތަ ވިޔަފާރިތަކުގެ ކަންކަން ފަހަރުގައި ގޮތަކަށް ބޭނުންކުރާ ވިޔަފާރިއަކުން ބައިނަލްއަގުވާމީ ހިމާޔަތާއި ސިޔާސަތު އެކުލެވޭ ސިޔާސީ ބައިވެރިވުމާއި ގުޅިގެން ޖެހޭ ސިޔާސީ ޖެހުން އަދި މަސައްކަތް ތަރުތީބު އެއްބަސްވުމެވެ، ހަމަޖެހިފައިވާ ގާނޫނީ ކަންކަމުގައި ވިޔަފާރި ފަރާތްތަކުގެ ބައިނަލްއަގުވާމީ ފިޔަވަޅުތަކާއި، "ދައުލަތުގެ ސިޔާސީ ބައިވެރިކަމާއި ގުޅޭ" (ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް-ގްލޯބަލް-ކޮމްޕެކްޓް) އާއި ދައުލަތްތަކުން ރަސްމީ ގޮތުން

4. އިންސާނީ ހައްގުތަކާ ބެހޭ ބައިނަލްއަގުވާމީ މުއާހަދާތަކުގެ ދަށުން ދައުލަތްތަކުގެ ޒިންމާތަކާއި ވިޔަފާރިތަކުގެ ހިމާޔަތާއި ގުޅޭ ވިޔަފާރިތަކާއި އިންސާނީ ހައްގުތަކާ ބެހޭ ބައިނަލްއަގުވާމީ ހަރަކާތްތަކުގެ ބާވަތް، A/RES/40/34 ،(29 ނޮވެމްބަރު 1985)، (މާއްދާ 6 (ބ))؛ ގައިޑިންގ ޕްރިންސިޕަލްސް ބައިނަލްއަގުވާމީ ގާނޫނީ ނިޒާމުގެ ތަރުތީބު ވިޔަފާރިތަކުގެ ހިމާޔަތް (މާއްދާ 32 34 32)؛ ދައުލަތްތަކުގެ ގޮތުން ބަޔާންކޮށް ހުރި ދުސްތޫރީ އަދި އިޖުތިމާޢީ މަސައްކަތުގެ ދަށުން 26، 24 މާއްދާ 6 ން 8 އަށް؛ އެ ވިޔަފާރިތަކުގެ އިންސާނީ ހައްގުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ބައިނަލްއަގުވާމީ ކަންކަމުގެ ވިޔަފާރި (ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ބާރު ލިބިގެންވާ ގޮތުގެ އިސްލާހު) އިން ވިޔަފާރިތަކުގެ ހިމާޔަތާއި ގުޅޭ މި ސަރުކާރުގެ ދަށުން ވިޔަފާރިތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން، ސީ އެ ގޮތުގެ މާއްދާ 16 (ނ)؛ އެއާއި ގުޅޭ އޮފީސް މާއްދާ 32، ދައުލަތުގެ ބައިނަލްއަގުވާމީ ކޮންވެންޝަން ކޮމިޓީ، 31 އޮކްޓޫބަރު 2003، A/58/422.

5. މި ލިޔުމުގައި 'އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި ވިޔަފާރި' ގެ މަފްހޫމް ބައިނަލްއަގުވާމީ ސިޔާސަތު ފަރާތްތަކުގެ ދަށުން، ސަރުކާރު އާއި ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރުގެ ވިޔަފާރި އާއި ގުޅޭ ގޮތުން، އެހެނިހެން ބައިނަލްއަގުވާމީ އެ ގުޅޭ (ވިޔަފާރީގެ ފާރަވަތްކުރާ) ބައިނަލްއަގުވާމީ 'މިގޮތުން ވިޔަފާރިތަކުގެ' އިންސާނީ ހައްގުތައް ބެލެވެއެވެ. އަދި، ޔޫރަޕް ގައިޑް ބައި އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި ވިޔަފާރިތަކާ ބެހޭ ވިޔަފާރި، ބާރު ޔޫރަޕް، 2015 ބައްލަވާލައްވާ.

6. އިތުރު މަޢުލޫމާތަށް، ޔޫރަޕް ގައިޑް ބައި ބައިނަލްއަގުވާމީ ވިޔަފާރީގެ އިންސާނީ ހައްގުތައް، ބާރު ޔޫރަޕް، 2014 ބައްލަވާލައްވާ.

7. އިތުރު މަޢުލޫމާތަށް، ޔޫރަޕް ގައިޑް ބައި އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި ވިޔަފާރި ބައިނަލްއަގުވާމީ، ބާރު ޔޫރަޕް، 2015 ބައްލަވާލައްވާ.

8. ޔޫރަޕް ގައިޑް ބައި އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި ވިޔަފާރި ބައިނަލްއަގުވާމީ، ބާރު ޔޫރަޕް، 2015، ސެކްޝަން 2.2 ބައްލަވާލައްވާ.

ނަތީޖާ ނުކުމުން ނުކުންނާނެއެވެ.9 ވީކަމުގައި ގެދޮރު ދެކެވޭގޮތަށް ހެދިފައިވާ ގައުމުގައި ތިބޭމީހުން ހަރުގެ ނުރައްކާ، ބައްޓަންކުރުމުގެ ގެތެރޭގައި ނިސްބަތްވާ ފަރާތްތަކުން، ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންޝަލް ހިދުމަތް ހޯދުމާއި ހުރިހާ ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދާނެއެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި، ބަދަލު ހޯދުން ހިނގާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ހުރި ފަރާތްތަކަށްވުރެ އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުމުގެ ހާލަތަށް ބެލުމުގައި ނިސްބަތުން، އާދަޔާ ހިލާފަށް ލިބުމުގެ ހަމަ އެންމެ ބޮޑުވާނެއެވެ.10

1.3. ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންޝަލް ސަރވިސަސްގެ ތަރައްގީއާއި ކޮންމެހެން: މައިގަނޑު ޗެލެންޖްތަކާއި ފުރުޞަތުތައް

ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންޝަލް ސަރވިސަސް މާލީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ދާއިރާއަށް ބޮޑު ބަދަލެއް ގެނެސްދޭ ޑިޖިޓަލް ހިދުމަތްތަކެއް މުޖުތަމަޢު ބަދަލުކުރެވޭ.11 ޚިދުމަތްތަކުގެ ޝާމިލުކަމުގައި ބޮޑުވާ ފުރުޞަތު ހިންގުމުގެ ނިޒާމަކީ އެކި ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންޝަލް ސަރވިސަސްއަށް، އެ މުޅިން ޢާއިލާތައް އެކުލެވޭ އިގްތިސާދީ ކަމުގައި ޝާމިލުވުމަށް ހާލަތުގައި އެ މުޅިންނަށް ގެންދާ ވިޔަފާރިއަށް، ޚިދުމަތް ލިބޭގޮތަށް ވާ ޙައްޤު. އަދި، ކުރެވޭ އިގްތިސާދީ ޝާމިލުވުން އެ މުޅިންނަށް ގެނެވޭ، އަސާސީ ޚިދުމަތް، ޙައްޤު ލިބުމުގެ ގޮތުން ފަރުދުންނާއި އާއިލާތަކަށް ފައިދާކުރާނެ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ރިސްކް ކުޑަކުރުމާއި ހަޔާތުގެ ސަލާމަތާއި ބޭނުންތައް ބަލަހައްޓައި، އިތުރު ރައްކާތެރިކަމާއި ފުރުޞަތު ބޮޑުކޮށް ދީނުމަށެވެ. ވިޔަފާރިތަކުގެ އުފެއްދުންތެރިކަން ބޮޑުކުރުމުގައި، ވިޔަފާރިވެރިން ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންޝަލް ހިދުމަތްތަކުގެ މަސައްކަތް ފުދޭގޮތަށް. ބަޔަކުގެ މުޅިމަޢާއި ގުޅޭ ފައިދާތަކުގައި، ވިޔަފާރިވެރިން ބޭރުގެ ބާޒާރުތަކަށް، އަދި އެހެން ބާޒާރުތަކާއި، ޓެކްނޮލޮޖީއާ ގުޅުން، ފިނޭންސް، އަދި ވިޔަފާރި ފެތޭ ފަރާތްތަކުގައި މާލީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ވަސީލަތްތައް ލިބޭ އެހެން ފަރާތްތަކުން ފަހިކުރެވޭނެއެވެ. ވިޔަފާރިތަކުގެ ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންޝަލް ސަރވިސަސްއަށް ލިބިފައިވާ ބޭނުންތަކާއި ދުނިޔޭގެ އެކި ބައިތަކުން ސާބިތުވާ ހެކިތައް ތަހުލީލުކުރާ މުޅިން ސަމާލުކަން ހިއްސާކުރެވޭ ފަރާތްތަކުން އިސްލާހުކުރެވެން ހުރި ކަމެކެވެ.

ތަރައްޤީވަމުންދާ ބާޒާރުތަކުން، ރާއްޖެއާ އެއްގޮތަށް ރަށްރަށަށް ބެހިފައިވާ، އެ ބާޒާރުތަކުގައި ވިޔަފާރިވެރިންގެ ފަރުދީ ޚިދުމަތްތަކާއި ޗެލެންޖްތަކާއި ބޭނުންތައް ބަލާފައިވެއެވެ، ވިޔަފާރިވެރިން ބައެއް ޑިޖިޓަލް ހިދުމަތުން ބޭނުންކުރާ ޚިދުމަތްތަކަށް ހަމަޖެހިފައިވެއެވެ.

ޑިޖިޓަލްގައި އުފެދިފައިވާ ޑިޖިޓަލް ޕްލެޓްފޯމްތަކުގެ ޚިދުމަތްތަކާއި ކޮންމެހެން ބޭނުންކުރަން:

- ބައެއް ވިޔަފާރިވެރިން އަންހެނުންގެ ވިޔަފާރި ގެތެރޭގައި އަސާސީ ގޮތެއް، އަންހެނުންގެ ޚާއްސަ ފުރުޞަތު ގެންދިޔަ ބޭނުންވެއެވެ. އެހެން ރަށްރަށުން ވަގުތުން އަންހެނުންގެ ގެތެރޭގައި ނިކުތުމުންނެވެ. އަދި އެހެން ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއްގެ ކަންތަކުގެ ފަރާތްތަކުން ހިންގާނެއެވެ. ސިޔާސީ އާދަ ނަތީޖާގެ ފުރުޞަތު އާދަ/ނުވަތަ ގޮތްތަކުގައި ބަދަލު ހަދައިދޭނެއެވެ.
- މިފަދަ، ގާނޫނީ ބަދަލުތައް ތަރައްޤީގައި، ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންސްގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަރުތީބުތަކަށް ދައްކާލުމުގައި ބައިވެރިވުން ހުންނާނެ.
- ޑިޖިޓަލް ޕްލެޓްފޯމް މުޅިންނާއި އެހެން ފުރުޞަތުތަކުން ކުރިމަތި ވާފަދަ، ރިސްކާއި ނުވަތަ ނުރައްކާތެރިކަމުގެ ސަލާމަތް ބައެއް ވިޔަފާރިވެރިން އެކުލެވޭ ޚިދުމަތްތަކުގެ އަންހެނުންގެ ގެތެރޭގައި އަސާސީ ނުދިނުމުގެ. މި ފަދަ ހާލަތްތަކުގައި އެކުލެވޭ ރަށްރަށު ގޮތެއް، އަންހެނުން އެ މުޅިން ހުރިހާ ގެތެރޭގައި ނުވަތަ ރިސްކު ގެތެރޭގައި، ދަރުމަވެރިވުމުގެ ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންޝަލް ސަރވިސަސްގެ ހިމާޔަތް ހޯދައިދޭނެއެވެ.
- ތަރައްޤީވެފައިވާ ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންޝަލް ޚިދުމަތްތަކުން، ވަކި ބައެއް ބާޒާރުތަކެއް ނުވަތަ ދާއިރާތަކަށް ނުވާނެއެވެ. މިސާލަކަށް ފިހާރައިން ނުވަތަ ގެތެރޭގައި އޮފީހުގައި ހިސާބު މުޅިން ޑިޖިޓަލްގެ ވިޔަފާރި.
- ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންޝަލް ކަންކަން ފައިދާކުރާނެ ގޮތްތަކުގެ ވަކިވަކި ބޭނުންތަކަށް ހެދިފައިވެއެވެ. އަދި މުޅިން ޑިޖިޓަލް ޚިދުމަތްތަކާއި ފާހަގަކޮށްވާ ފަރާތްތަކުގެ ވަކިވަކި ގޮތަށް ނިސްބަތްވެފައިވާ ހިސާބުތަކާއި ތަފާތު ހިދުމަތްތަކުގެ ހިމާޔަތް ހޯދާނެއެވެ.
- ބައެއް މުޅިންނަށް ޑިޖިޓަލް މުޅިންގެ ފުރުޞަތު ބަދަލުކުރުމުގެ ރިސްކް އެވެއްސެއެވެ. އަސާސީގައި މުޅިންނަށް ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންސަށް ހިދުމަތްތަކުގެ ނިޒާމުތަކާއި ހުރީ ސިފަތަކަށް ކުރެވިދާނެއެވެ. ބައެއް ވިޔަފާރިވެރިން އަންހެނުންގެ ހާލަތު ބަލާއިރު އެކަމަށް ތަފާތު މުޅިނޭންޝަލް ދިނަ ދެކެވުމެއް ނުގެނެސްދޭނެއެވެ. ނަމޫނާ ގޮތެއް ސިޔާސަތުތަކުގައި ވަކިކަމެއް ހިދުމަތްތަކަށް ބޭނުންވެއެވެ.
- ވިޔަފާރިވެރިން ތަރައްޤީވުން އިގްތިސާދީ ޗެލެންޖް އިސްލާހު، ހުރިހާ ޑިޖިޓަލް ފައިނޭންސްގެ ވަކި ދެކެވުން ހުރިހާ ބޭނުންކުރާ އަދި ފައިދާތަކުގެ އިތުރުކުރުމަށް ހިދުމަތް ދެއެވެ.
- ވިޔަފާރިވެރިން އަދި އިގްތިސާދީ ދާއިރާއަށް އަސާސީ ސިޔާސަތުތަކެއް ނުވަތަ ބަލާލާނެއެވެ. އަދި އަންހެނުން ވެސް އެކަމާއި ޑިޖިޓަލް ގެ ނިސްބަތް ގޮތަކަށް އަންހެނުންގެ ބައިވެރިވުން ދިނުމަށެވެ. އެހެން، ޖިންސީ، ސޯޝަލް އިސްލާހު ދަރުމަވެރި (ޖިންސީ ތަފާތުތަކާއި ވައްތަރު)، ނިސްބަތް ގޮތް، ނުރައްކާ ނުވަތަ އިޖުތިމާޢީ ނަސީބު، ލިބުމާއި ނުރައްކާތެރިކަން، އަދި އެންމެ ސިޔާސަތުގެ ސަލާމަތް ވިޔަފާރިތަކަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ބާޒާރުތަކާއި ތަރައްޤީކުރުން ވާނެއެވެ.

ވިޔަފާރިވެރިން ދަރުމަ ހިފުން، ޖިންސީ، އިޖުތިމާޢީ މުޖުތަމަޢުގެ ޙާލަތުތަކުގައި ބައިވެރިވާ އެކިކަންތަކުގެ ބެލެނިވެރިންގެ، އެ މުޖުތަމަޢު ނިޒާމުތަކެއް ހަމަ ކުރެވުމުގައި ވިޔަފާރިވެރިން ޑިޖިޓަލް ބައި ބާޒާރުތަކުގެ ފައިދާކުރުން ހަމަޖެހިފައެވެ. އެހެންކަމުން ވިޔަފާރިވެރިން ބާޒާރުތަކުގެ ފައިދާ ގެތެރޭ ބައެއް ޑިޖިޓަލް ކަންކަމާއި ތަރައްޤީކުރުމުގައި، ތަރައްޤީގެ ފުރުޞަތު ޙާސިލު ކުރަން ކަނޑައަޅާނެއެވެ.

9. ބައެއް ގައުމުތަކުގައި ޑިޖިޓަލް މުޅިންގެ ވިޔަފާރިވެރިން، އެފަދަ ތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ބަދަލު، ކަނޑައެޅުމާ ހިދުމަތްތައް ތަރައްޤީކުރެއެވެ. މިސާލަކަށް، ހިނދު ތަރައްޤީގައި ދިރިއުޅުން ޑިޖިޓަލް ތަރައްޤީ ހަމަޖެހިފައި ހުރިހާ ހިދުމަތްތަކަށް އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިން.
10. ޕޮލިސީ ގައިޑް އޮން އެނޭބްލިންގ ވިމެންސް އޮފް ޑިޖިޓަލް، ޖީ ޕާޓްނަރސް، 2015، ސެކްޝަން 2.2 ބައްލަވާލާށެވެ.
11. ޕޮލިސީގައިޑް އޮން އެނޭބްލިންގ ވިމެންސް އޮފް ޑިޖިޓަލް، ޖީ ޕާޓްނަރސް، 2015، ސެކްޝަން 2.1 "ވައި އެނޭބްލިންގ ސެކްޝަން އިން ފުރުޞަތު".

ދުން ބިރުދައްކައި ވަރަށް ސަރަހައްދީ ގޮތުން ހުރަސްއެޅޭ ހިނގާ ޖަރީމާތަކަށް ވާތީ، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމަށް
ކާރުވާރުތަކާ މުރާލީ ކަމުގައި: ހ) ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ފުރުސަތުތަކާއި ގުޅުން އެކުލެވޭ އަދި އެހެން ގުޅުންތައް
ނުސްބަތްވާ ވިކްޓިމުންނަށް ރިވެސްޓަން؛ އަދި ނ) ސަރަހައްދީ ގޮތުން ގުޅިފައިވާ ބަރު ހިނގާ ދައުލަތްތަކާ ދޭ މަސައްކަތްތަކެއް،
ވިކްޓިމުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ދައުލަތްތަކުން އެއްބާރުލުން ޖެހޭގޮތަށް ހަރަކާތް ތެރިވާންޖެހޭ ކަންތައްތަކާއި
ކަރަފުރުކުރުމުގެ ކަންތައް، އެގޮތުގައި ކުރާ މަސައްކަތް ކަނޑައެޅުމާއި ބަލަހައްޓަ ދީފައިވާ ހުރި އެއް ސަރަހައްދުން އަނެއް ސަރަހައްދަށް
ފޯރުކޮށްދޭ ފިޔަވަޅު (މުދަލާއި ބޭނުންވާ ތަކެތި) ގެ ކަންތައްތަކާއި ގުޅޭ އެއްބާރުލުން، ބަދަލުވާ ގޮތް
އެއްބަސްވުން ދުނިޔޭގެ ތަފާތު ސަރަހައްދުތަކާއި، ސަރުކާރު އަދި ޖަމާއަތްތަކާއި ފަރާތްތަކުގެ، ގެއްލުންލިބުން. ވިކްޓިމުން ދިރިއުޅެން ހުރި ގޮތް،
އެބޭފުޅުން މުސްތަޤުބަލް ފާހަގަކުރުމަށް، އެއްބަސްވާ ގޮތާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އެ ގޮތުގައި ކޮންސިއުލަރ
އޮފީސްތަކާއި ޒިންމާވާ ފަރާތްތަކުން ވެސް އެކަންކަން ކުރަންޖެހެއެވެ. އަދި، މި ގޮތުގައި ކޮންސިއުލަރ އޮފީސްތަކުން ފޯރުކޮށްދޭން ޖެހޭނެއެވެ.[12]

ވިކްޓިމުންނަށް އަމާޒުކޮށް ދެވޭ ވަސީލަތް ތަރުޖަމާކުރުމުގައި، އެކުލެވޭ ޒިންމާ ދައުލަތާއި ވާޖިބުތަކާއި ގުޅިގެން ބައިވެރިވާ
ކަމުގައި ވިޔަސް ނުވަތަ ބައިވެރި ނުވިކަމުގައިވިޔަސް، ރަހިތުވާ ކަންކަމުގައި އަސާސީ ކަންތައްތަކެއް ކުރުމުގައި ސަރުކާރުތަކަށް، ސިޔާސީ
ފިޔަވަޅު އަޅާ، ތަފާތު ނުކުރާނެއެވެ.

ސަރުކާރުތައް ރައްކާތެރިކަން: ޓްރެފިކިންގ ކުރުމުގެ ވިކްޓިމުން ހަރަކާތްތެރިވާ އުސޫލު ހިއްސާ ކުރުމެވެ. އެކުރުމުގެ
އާއިލާތަކަށްވެސް ހިއްސާ އޮވެއެވެ.

- ވިކްޓިމުންގެ އެކުރުމުގެ ޙައްޤުތައް އެއްބަސްވުމުގެ ގޮތް ސަރުކާރުތަކަށް ފާހަގަވުމަށްޓަކައި ޖެހެއެވެ.

ސަރުކާރު ރިޕޯޓުކުރުން: ސަރުކާރު ނުހުރެ ރިޕޯޓުކުރަނީ، ވިކްޓިމުންނާއި އެ މުރުގެ އާއިލާތަކުގެ ސަރުކާރުތަކަށް ނުރައްކާވެދާނެއެވެ.
އެކުލަވާލުމުގެ އެ މުރުގެ އާއިލާތަކުން އެކުރުމުގެ ދިރާސާ ތަރުޖަމާ ކުރަމުން ގެނައުމަކީ ވިކްޓިމުން ޖެހިފައިވާ ވާހަކަ. ހުރިހާ ކަމެއް
ޖެހުނު އެކަންފަރާތްތަކުގެ ދިރިއުޅުން ގިނަވެގެންދިޔައެވެ. މިގޮތަށް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ ރައްކާތެރިކަމުގެ ކުރިމަގު:
- ވިކްޓިމުން ބޭނުންވާ ރައްކާތެރި ހިޔާވަހިކަމާއި އެކުރުމަށް ވިކްޓިމު ހުރިހާ ދުވަހު ލިބެންވާނެއެވެ. ވިކްޓިމުން ބޭނުން މަސައްކަތުގެ
ސަރުކާރު ހިފެހެއްޓުމުގައި، އެ މަސައްކަތުގެ ހިދުމަތްތައް ވީހާވެސް ގޮތަކުން ދޭންވާނެއެވެ. އިތުރު ބަޔަކު ޖެހިފައިވާ ކަމަށް
އެކުލަވާލާ ވިކްޓިމުގެ މަސައްކަތުގެ ހިދުމަތެއް އެހެން ހިނދުރަކުގައި، އެދުމުގައި އަދި އެކުލަވާލަނީ މީހާ ފަހަރު އެކަން
ފަރާތްތަކާއި އެ މަސައްކަތެއް ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތެއް ދޭންވާނެއެވެ.
ތަރުޖަމާ ކުރުން: ޓްރެފިކިންގ ކުރެވުނު ބަޔަކަށް އެކުލަވާ ފަރާތްތަކުން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި އަދާކުރާ
ދައުރެއް ހުރި ފަރާތްތަކުގެ އެކުލަވާ ތަރުޖަމާކުރާ މީހާ ފޯރުކޮށްދޭން ޖެހޭނެއެވެ.
- ޗާޓު އެކުލަވާ ސަރުކާރުގެ ބެލުމެއްގައި، ޓްރެފިކިންގ ކުރެވުނު ބަޔަކަށް އެކުލަވާ ފަރާތްތަކުން ރައްކާތެރިކަން
ފޯރުކޮށްދޭން ވާނެއެވެ.[13]
- ދައުލަތުން ވިކްޓިމުން ތަރުޖަމާކުރާ ހިދުމަތް، އަދި އެ ފަރާތްތަކުގެ ދައުރުތަކާއި ފަރާތްތަކުގެ ވިކްޓިމުން
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ތަރުތީބުގައި ކަމާ އެކުލަވާ ބޮޑެތި ތަރުޖަމާކުރާ ދަނޑިވަޅު އިސްލާހު ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހެއެވެ.

ބޮކްސް: ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން ކަންކަން ވިކްޓިމުންގެ ބޭނުންތަކަށް އަމާޒުވެފައި އޮތުން
ކަށަވަރުކުރުން

ވިކްޓިމުންނާއި އެކުރުމުގެ އާއިލާތަކުގެ ސަރުކާރުތައް އެކުލަވާ ބޭނުން މަސައްކަތުގެ ސަރުކާރުކުރުމުގެ
ކަންތައްތައް ރިޢާޔަތްކޮށް، ވިކްޓިމުންނަށް ފޯރުކޮށްދޭ ރައްކާތެރިކަން އަމާޒުވެފައިވާ އެކުރުމުގެ
ބޭނުންތަކަށް ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ. ޓްރެފިކިންގ ކުރުމުގެ ވިކްޓިމުން ރައްކާތެރިކަން
ފޯރުކޮށްދޭނެ ބައި ފުރިހަމަ ކުރުމުގައި އެކުލަވާ ވިކްޓިމުން ސަރުކާރުތައް ބަލަހައްޓަމުން
ހިނގަންވާނެއެވެ. އަދި، ވަކިވަކި ފަރާތްތަކުގެ ބޭނުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އެ ފުރިހަމަ ކުރުމަށް ފުރުސަތު
ދޭންވާނެއެވެ. އެ ގޮތުން ފަރާތްތަކުގެ ހިއްސާ މަތީން ޖަމާއަތްތަކާ
ހަވާލުވެ ގޮތެއްގައި އެއްބާރުލުން ދިނުމުގެ ހިފެހެއްޓެވެ.

12. ގައިޑްލައިންސް ފޯރ ދަ އައިޑެންޓިފިކޭޝަން އޮފް ވިކްޓިމްސް އޮފް ޓްރެފިކިންގ އިން ހިއުމަން ބީއިންގްސް: އެސްޕެޝަލީ ފޯރ ކޮންސިއުލަރ ސަރވިސަސް އެންޑް ބޯޑަރ ގާޑްސް،
ޔޫރަޕިއަން ކޮމިޝަން، 2013.
13. އިތުރު މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް ސެކްޝަން 1.2 ބައްލަވާށެވެ.

2 ވަނަ ބައި:

ރައްކާތެރިކަން ތަންފީޛުކުރުން

މީހުން ބެލެނިވެރިކުރުމުގެ ޝަކުވާތަކާއި ޖިނާއީ ފަރާތްތަކަށް މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ ނިޒާމްތަކުގައި ރައްކާތެރިކަން ބަލަންވާނެއެވެ:

1. ފުރަތަމަ ދެވޭ ރައްކާތެރިކަން
2. ޖިނާއީ އަދުލުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ދެވޭ ރައްކާތެރިކަން
3. އަދުލު އިންސާފާ މުޖުތަމަޢުގެ ގުޅުން ފަރާތްތަކުން ދެވޭ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭ ކުރިން ދެވޭ ރައްކާތެރިކަން.[14]

ވަކިވަކިން ބަލާއިރު ރައްކާތެރިކަމުގެ ކަންކަމާއި ހަމަތަކަށް ބަލާ ގޮތަށް ބަދަލުވެއެވެ. އެކަންކަމުން، ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ބަދަލުގެނުވަ ފަރާތްތަކުގެ ހުރިހާ ކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން ކުރެވޭ، މިއިން ކޮންމެ ހަރަކާތެއްގައި ހިމާޔަތް ދިނުމަށް ކަންތައް ރާވާ ހިންގުން މުހިންމެވެ.

2.1. ފުރަތަމަ ދެވޭ ރައްކާތެރިކަން

ބެލެނިވެރިކުރުމުގެ ޝަކުވާތަކާއި ޖިނާއީ ފަރާތްތަކާއި ދެކޮޅަށް ދުވާލުވާ ދެވޭ ރައްކާތެރިކަމުގެ ބޭނުމަކީ، ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ ބޭނުންތެރިކަން ފެނިގެން ހިމާޔަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ތަންފީޒުކުރެވޭ ކުރިއަށް ގެންގޮސްދިނުމެވެ. މިކަން ހާއްސަކޮށް، ބެލެނިވެރިކުރުމުގެ ޝަކުވާތަކާއި ޖިނާއީ ފަރާތްތަކާ ހިމާޔަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އިތުބާރު އޮތުމަށް ގެންގުޅޭ ގޮތުން މަސައްކަތްކުރުމާ ގުޅިގެން ކުރަމުންނެވެ. ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ ސަރުކާރު ފޯރުކޮށްދޭ ކަމެއް ކަމުގައި ހަމަޖެހިފައި ހުރި ކަންކަން ބެލުމަށް ބަދަލު ކުރެވެއެވެ. ބެލެނިވެރިކުރުމުގެ ޝަކުވާތަކާއި ޖިނާއީ ފަރާތްތަކަށް އަވަސްގޮތުގައި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭންވާ ކަންކަން ވިސްނުމުން، ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާ އެއްބާރުލުމާއެކު ދިރާސާކުރުމަކީ އެއްބާރުލުންދޭ ގޮތަށް މަސައްކަތްކުރުމެވެ.

މި މަރުޙަލާގެ މަޤްސަދަކީ އަމާންކަން ގާއިމުކުރުމެވެ، ބެލެނިވެރިކުރުމުގެ ޝަކުވާތަކާއި ޖިނާއީ ފަރާތްތަކާއި ވަކިވަކިން ވަޒީފާ ހިފަހައްޓައިދިނުމަށް ބޭނުންތެރިކަން ކަންތައްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމާއެކު ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ. މީގެ ތެރޭގައި އިންސާނީ ކަންކަން ހިމެނެއެވެ:

- ވަކިވަކިން ތިބޭނެ ތަނެއްގެ ނިޒާމު ގޮތް ހިންގުމަށް ހެދުމާއި ކަމާބެހޭ ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަން
- ބެލެނިވެރިކުރާއިރު ތަނުގެ ބަދަލުވުން ޑިޕާޓްމަންޓު ސިއްޙީ މަޢުލޫމާތު ނިޒާމް ތަކާއި މެޑިކަލް ނިޒާމުގެ ތަނަކާއި މުއައްސަސާތައް ރަނގަޅުކުރުމަށް ވަކިވަކިން ހޯދަން ތަނުގެ ސަލާމަތީ ގޮތުގެ ނިޒާމަށް ތެރެއިން ދެމެހެއްޓުމަށް ނިޒާމަކުން، އަދި އެއާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތުތަކާއި އަދި އެނޫން ކަންކަން.
- ވަޒީފާ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ސިޔާސީ ކަންކަން
- ގާނޫނީ އަދި މަޢުލޫމާތު ލިބުން

ވަކިވަކިން ބެލުމަށް ހަރުދަނާ ގޮތުގައި އެދިވަޑައިގަންނަ ފަރާތް، އެއާއި ރައްކާތެރިކަމާ ބެހޭ ފަހަރުގައި ދެމެހެއްޓުމުގެ ތަނުގައި ބައިވެރިވުމަށް، ވަކިވަކިން ވާހަކަ ދައްކާ ތަނެއްގައި ސަލާމަތީ ކުރިއަށް ގެންދާ ކަމުގައި ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ކުރެވޭ ކަމެކެވެ. މި ޖަމާޢަތް ދެކޭ ގޮތުގައި ފަރާތްތަކުން ހޯދުމުގެ އިތުރު ކަމަށް ފުރިހަމަ ކަންކަމަށް ތަފާތު ގޮތަކަށް ދިމާވާ ބަދަލުތައް ވަކިވަކިން ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ބަލާ ތަނެއް ފެނިގެން ހަމަޖެހިފައެވެ. ވަކިވަކިން ބެލެހެއްޓުމުގެ ސިޔާސަތު ކަމާބެހޭ ފަރާތަށް ދޭ ގޮތުގެ ސަބަބުތަކެއް ނެތް. އެކި ސަރަޙައްދުތަކުގެ ފަރާތްތަކަށް ހިމާޔަތް ދިނުމަށް އިތުރުކުރުމަކީ ދަތިތަކެކެވެ. މި ބަދަލުގައި ފަހަރެއްގައި ބެލެނިވެރިކުރުމާއި ދެކޮޅަށް ދިމާވާ ފަރާތްތަކުގެ ދަށުން ތަފާސްހިސާބު ދުވަސްތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅިގެން ކުރިއަށް ދެވޭ ކަމެއް ކަމަށް ބެލެވެއެވެ. އަދި ވަކިވަކިން ބަލަހައްޓާ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭ ސަލާމަތީ ނިޒާމުތަކާއި ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމާއި ބެލެހެއްޓުމާއި އެއްބާރުލުމެވެ.

14. އެންމެ ފުރަތަމަ މުޢާމަލާތްކުރާ ރައްކާތެރިކަމުގެ ނިޒާމުތަކާ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ދެވޭ ގޮތުގައި (ޖިނާއީ އަދުލުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ހިމާޔަތް ދިނުމުގެ އިންތިޒާމާއި އެހީތެރިކަން) ބެލެނިވެރި ކުރުމުގެ ވަކިވަކިން ދިނުމުގެ ރިޕޯޓާއި ކަމާބެހޭ މަޢުލޫމާތު. މިގޮތުގެ ދެވަނަ ބައި ޖެނީވާ އެޑިޝަން، މީޑިއާ ޕަބްލިކޭޝަން، 2015. ބައިނަލްއަޤްވާމީ

ކުޑަކުދިންގެ ގޮތުގައި ބޭރުވެ ވިއްކުމުގެ އުމުރު ވަޒަންކުރުމުގައި، ގާނޫނުގެ ތެރޭން ޖިންސީ ފައިދާ ހޯދުމަށް އަމިއްލަކުރުމުގައި،
އަގުބޮޑު ދީނުގެ ވެގެތި ބިންސިޔާސީ ފެނުނު ނަފާއަށް ބަލާއި ކުދިންގެ އަތުވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތަނުގައި ކުރިއެރުވުމަށް،
ކުޑަކުދިން ޚިޔާނާތްތެރިވުމަށް ހަރަދު ފަރާތްތަކުގެ ވިރުވުން ރުލެ ކުރަހަތަކެއް. ކުޑަކުއްޖަކު ހަމަޖެހިފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ނުވަތަ
ބަލަހައްޓާ މީހާ، އެ ފަރާތަކުން އެކުއްޖަކު މަސައްކަތު ކަމެއްކުރުވުމަކީ ނިސްބަތް ކުރާވިއްކުމެވެ. މަސައްކަތް އެފަރާތަ
އެކުއްޖާ ބޮޑުކުރަންޖެހޭ ޒިންމާއެއް ނުވަތަ އަސްލު ފަރާތްތަކުން ބަލަހައްޓާ ފަރާތަކުން ސަލާމަތްކުރުމަށް ފުރުޞަތުދީފައިވާނަމަ.[15]
ބަލަހައްޓާ ޖިންސީ ފަރާތަކުގެ ޚިދުމަތް، އެ ކުއްޖާއަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ހިފެހެއްޓުމާ، އަޅުން ބޭނުން ހައްޤުގައި ސަލާމަތް،
ސިޔާސަތު، ނަފްސާނީ އަދި އިޖްތިމާއީ އެހީތެރިކަމާ، ތަޢުލީމާ ބެލުން ދިނުމުގެ އެހީތެރިކަމާ، އަދި އެ ކުއްޖާގެ
ހައްގުތައް އެންމެ ކަމުގެ ތެރެއިން، އެ ކުއްޖާއަށް ޢާއިލާ މަސައްކަތް ބޮޑުތަކުގެ ތަރައްޤީ ދިނުމުގެ މަސައްކަތް ފާހަގަކުރާ[16] ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ކުޑަކުދިން
ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ހައްގުތައް ދޫނުކުރުމަށް އެހީތެރިވުން ހިމެނެއެވެ.

ވެބްކެމްނަމަވެސް ފުރުޞަތު ކުރާނެ އަސްލު ފުރުޞަތާ މައުލޫމާތު ކުރިއަށް
ގެނެސްދިނުމުގެ ފުރުޞަތު ވެބްކެމްނާއި އުމުރުން ކުރަ
މައުލޫމާތު ފޯނުގެ ސަލާމަތާއި ހައްލުކުރުމުގެ
ފުރުސަތު ހަރަކާތްތެރިވެއެވެ. ރިސްކު ނުވަތަ ހާލަތު
ވިޔަފާރީގެ ކަންކަމަށް ދެއްވި ކިހާފަދަ ނުރައްކާތަކަށެވެ.
ސަލާމަތީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ފުރުސަތުތަކާ ބެހޭގޮތުން ސަލާމަތީ
ވަރުގެ އެހެން، ފުރުޞަތު ސަލާމަތީ ގޮތުން އެއްބާރުލުން
ހޯދުމަށް، ހަމަ ހަމަ ބެހޭގޮތުން ސަލާމަތީ ކަމަށްޓަކައި ފުރުޞަތު
އަމާއްސާ ކުރުން ހަރަކާތްތެރިވުން ހިފެހެއްޓެވެ. ވެބްކެމް
ބެލުމަށް ހިތާ ހާ ބެހޭގޮތުން ހުރިހާ ބެހޭގޮތަށް ކުރުމާއި،
ރިސްކު އެހެންހެން ބަލައިގަތުމަށް، ވެބްކެމާއި، އަންނަ ހާލަތެއް
ރައްޖެހިންނާއި ހުރިހާ ފަރާތަކުން އިސްކަން ސަލާމަތީ
ގޮތުން ހިތްވަރު ރައްކާތެރިކަމަށްވާނެއެވެ. މިގޮތުން ބެހޭގޮތް
މުދާސަލާމަތީ ނުވަތަ މައުލޫމާތު ފުރުސަތާ، ފުރުޞަތު
ގަބޫލުކުރާ ފުރުޞަތުތަކާ ބަރާބަރުވާނެ ހިފެހެއްޓެވެ.

ސަމާލުވުމަށް:

ބޮޑެތި ކުށްކުރާމީހުން، އެހެން ޗެޓްރޫމްތަކުގެ
މައުލޫމާތު ހޯދައި ވެބްކެމް ހުރި ތަން ހޯދަފާނެ
ކަމުގެ ރިސްކު އެބައޮވެ. ހެދުމެއްނެތި މިހެން
މިކަމަށް ސަމާލުވުން ކާކު ކަން ނޭގޭ އަދި
ހުއްޓުމެއް ފުރުޞަތަކުން އެއްވެސް މައުލޫމާތެއް
ދީގެން ނުވާނެއެވެ.

ވެބްކެމްނަމަވެސް އިސްތިޢުމާލު ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލާ ފުރުސަތުތަކުން ސަލާމަތީ ހަރަކާތްތެރިވާ ބަލި މައުލޫމާތު ކަންތައްތައް ދެނެގަނެވެ.
އަދި ވެބްކެމްނާއި އުމުރުގެ އާއިލާތަކުން އެހެން ރިސްކުތައް ބަރާބަރު އިސްކަންދެނެވެ.[17] ވެބްކެމްނާއި އުމުރުގެ
ހަލުވިބާ މައުލޫމާތު ހައްސާސް ހާލަތަކުގެ ކަންތައްތައް އިސްކަންދިނުމަށް ހަރަކާތްތެރިވާއެވެ. މާނައަކީ، ހިއްސާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ގެންނަ
މަސައްކަތް ކަންތައްތައް ބެލުންވާ މައުލޫމާތެވެ.

ބޮޑެތި ކުށްކުރާ ޝަރީޢަތަކުން ވެބްކެމާ ފުރުޞަތުކަން
އުމުރުގެ ބޭނުންކުރާ އެކަށީގެންވާ ހާލަތުތަކުގައި ހަމަ
އެހެން ބަލައިގަތުމަށް ރައްކާތެރި ބަޔާން ފުރުސަތުދިނުމެވެ. އަދި
އުމުރުންނަށް އާއިލާއިން އަޅާލާނެ ދެކުދިންގެ މަސައްކަތްކަން
އިންސާނުންނަށެވެ. އަދި ރިޕޯޓްކުރުމުގެ މަސް ބެލެނިވެރިން
ބަލައިގަތުމާ ކުދިންނާއި، ޖިންސީކަމާއި، ފުރުޞަތު ހަމަ އެހެންނެއްވެސް
ބެލެނިވެރިން ހާލަތު ކުރިމަތިވާ ކަމުގައިވެސް، މިފަދަ ކަންކަމާ
އެކަ އަމިއްލަ ދޫދޭތެރެ ހަމަހަމަ ވެއްޓިފައި ހާލަތު ކުރިމަތިވާތީ
އުމުރުން ބަލައިގަނެ ހަމަވާނެއެވެ.[18] ވެބްކެމްނަމަ ވަގުތުން
ސަލާމަތް ކަމަކަށް އަދި ގާނޫނީ އަދި އިޖްތިމާއީ އެހީތެރިކަން
ބޭނުންވެދޭނެއެވެ.

މި ބަލަހައްޓާ ޖިންސީ ވިއްކުމެއް ބޮޑެތި ސަލާމަތް،
ބޮޑެތިކުރުމުގެ ޝަރީޢަތެއްގައި ޖިންސީ ފަރާތާ ބަލަހައްޓާކަން، އުމުރުން
ހަމައެކަނި ފަރާތާ ކަންކަމުން ގޮތެއް ސަލާމަތީގޮތުގައި،
ހުރިހާގޮތަކުން ބަލައިގަނެވޭ ނުވަތަ ދަރިވަރުކުރުމުގެ އަރިހުން
ނުވަތަ ނިކަމެތި ނަފްސާނީ ގޮތުންނެވެ "ރިޕޯޓްކުރުން ފުރިހަމަ"
ނުވަތަ ވެބްސައިޓް މައުލޫމާތު ދޭނެވެ.

ޓިޕް: ވެބްސައިޓަށް މައުލޫމާތު ދިނުން

ބޮޑެތިކުރުމުގެ ޝަރީޢަތެއްގައި ޖިންސީ ފަރާތާ
ފަރާތްތަކުން އުމުރުގެ ކުރިއަށްޓަކައި
ކަންތައްތައް އަޅާލާގޮތުން ވިސްނަވާ
މައުލޫމާތު ދޭނެވެ. ވެބްކެމް ޖެހިއްޖެ
އަދިވެސް މަރުހަލާއަށް އެއްބާރުލުން ނުދިނަސް
ނުވަތަ ދިނަސް، މި ގޮތަށް ވެބްސައިޓް ފަތަ
މައުލޫމާތާއި ވަގުތު ވިސާ ފަދަ، ގެޔުން
ހުށަހަ އެހީ ދޭނެވެ.

15. ކުޑަކުދިންނަށް އަނިޔާ ދެނެވެ ގޯތިތެރޭ ނިޔާވުމުގައި އުފެދިފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަންތައްތަކަށެވެ. ކޮންވެންޝަން އޮން ދަ ރައިޓްސް އޮފް ދަ ޗައިލްޑް (ސީއާރްސީ)ގެ 12ވަނަ
މާއްދާއިން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޯތިތެރޭ ކުއްޖާގެ އުމުރާއި ވިސްނުމުގެ ފެންވަރަށް ބަލައިގެން ކުއްޖާގެ ހިޔާލަށް އަހަރެމެން ބަރާބަރުކުރުމަށް ދޭންޖެހޭނެއެވެ. ކުޑަކުދިންނަށް
މަސްއޫލިއްޔަތު، ގާއިދާ ހިފާހަށް ނުވަތަ އާބާދީއަށް އުފެދޭ ޒިންމާކުރުމުގައި، އާއިލާ ނުވަތަ މުޢާމަލާތްތަކަށް އަރައިގަތުން މަނާކުރަ ސީއާރްސީގެ 16ވަނަ މާއްދާއާއި
މުއާމަލާތު ހަދާގޮތް ހައްގު ކުޑަކުދިންނަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ދަޢުވާއާއި އެކު މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ގޮތުން ހިމާޔަތް ދެވޭ 17އަށް ބަލަންވާނެއެވެ.
16. ގައިޑްލައިންސް އޮން ދަ ޕްރޮޓެކްޝަން އޮފް ޗައިލްޑް ވިކްޓިމްސް އޮފް ޓްރެފިކިންގ، ޔުނިސެފް ޓެކްނިކަލް ނޯޓްސް، ސެޕްޓެމްބަރ 2006، 16 17 ބައްލަވާލައްވާ.
17. ދި އައިޑިއޭ ކޮންޓްރިބިއުޓް އޮން ޗައިލްޑް އެކްސްޕޮލޮއިޓޭޝަން އޮފް ވިކްޓިމްސް އޮފް ޓްރެފިކިންގ، އަބައިބޮލް، 2005، ސެކްޝަން 4.2.6 ބައްލަވާލައްވާ.
18. ރިކޮމެންޑެޑް ޕްރިންސިޕަލްސް އެންޑް ގައިޑްލައިންސް އޮން ހިއުމަން ރައިޓްސް އެންޑް ހިއުމަން ޓްރެފިކިންގ (E/2002/68/Add.1)، ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް ހައި
ކޮމިޝަނަރ ފޯރ ހިއުމަން ރައިޓްސް ގައިޑްލައިން 6(1) ބައްލަވާލައްވާ.

އެކި ގައުމުތަކުގައި ވިސްނުމަށް ދޭ މުއްދަތަކީ ތަފާތުވެއެވެ. އާންމުކޮށް 30 ދުވަހާއި 90 ދުވަހުގެ[19] މުއްދަތެއް ދެއެވެ. އާންމު އުސޫލަކީ ހާލަތު އެގޭ، ބޭރު މީހުން ބޭނުންކުރުމުގެ ޝިކާރައަކަށް ވުމުން ފުރޮޅިގެން ދިޔަ ހާލަތުން ރަނގަޅުވުމެވެ. ބޭރު މީހުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމާ ބެހޭ ޕްރޮޓޮކޯލް ދިރާސާކުރުމުން ވިސްނުމަށް ދޭ މުއްދަތުގައި ހަމަހަމަކޮށް އެދުނުން ގައުމުގައި ތިބުމަށް ވަގުތީ ވިސާ ބޭނުންކުރެވިދާނެއެވެ.

ވިކްޓިމުންނަށް އެކަށީގެންވާ އެހީއާއި އެދުމުގެ ހާލަތުން އަރައިގަތުމަށް ގެނަވާ ސަލާމަތްވެވޭނެ މާހައުލެއް ދިނުމަކީ ބޭނުމަށް ޓްރޭނިންގ ނުލިބިފައިވާ، ރަހުމުވެރި ގައުމެއް ފަދަ ތަނަކުން، ޖިނާއީ އަދުލުގެ މަރުހަލާތަކުގައި އެދުމަކީ އެއަށްވުރެ އިސްކަމެއްދޭ ކަމަކަށް ވާނަމަ ޕްރޮސީޖަރު ލާޒިމުކޮށްގެން ކަނޑައަޅާނެއެވެ. ވަކިން ގޮސް ގޮތްތަކުން ވިކްޓިމުންނަށް ދެއްވާ ވަގުތު ދޭހެވެ. މިސާލަކަށް، ވިކްޓިމަކީ ބޭރުގެ ރަށްވެހިއެއް ނަމަ، ދެ ގައުމެއްގެ ދަރިވަރަކަށް ކަންތަކުގެ އެހީތެރިވުން އަދި ވިކްޓިމުގެ އާއިލާގެ ގައުމަށް އަނބުރާ ގޮސް ހަމަޖެއްސުމުގައި އެހީތެރިވުމަށް ނޫނީ އަށް ރަނގަޅު ކުރުމަކީ ލާޒިމުކަމެކެވެ.

2.2. ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމުން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން

ޖިނާއީ އަދުލުގެ މަރުހަލާގައި ބައިވެރިވާން ވިކްޓިމުންނަށް މަޖުބޫރުކުރުމެއް ނުވާނެއެވެ. އެއާ ހަމަޔަށް އުޅުމުން އެކަމަށް ހުށަހަޅާ ވިކްޓިމުންގެ ޝަރުތުތަކަކަށް ބަލައިލިޔަސް ހުއްދައެއް ނުލިބޭނެއެވެ. ރައްކާތެރިކަމާ އެކު މީހުން ބޭނުންކުރުމުގެ ފަރާތްތަކުން ކަނޑައަޅާ އަދި ވިކްޓިމުންނަށް ހާއްސަ ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެވޭނެއެވެ.

މީހުން ބޭނުންކުރުމުގެ މައްސަލަތަކާއި އެއް ގުޅޭ އެކިއެކި ޖިނާއީ ފަރާތްތަކުގެ ސާބިތުކުރުމަށް ހެކި ނުވަތަ އިތުރު ތަފާސް ހިސާބު ލިބިދޭނެ ފަރާތްތަކަށް ބެހޭ ވަގުތީ ވިސާ ދިނުމަށް ގާނޫނާ ގުޅޭ ގޮތް ދެއްކުމުގެ ތެރެއިން ބޭނުންކުރެވޭނެ ބައި ރައްކާތެރިކަމެއް ލިބޭ ގޮތް ހަމަޖެހިފައިވެއެވެ. މިސާލަކަށް، ވިކްޓިމުން ހެކިބަހައްޓަން ގެނައުމަށް ބޭނުންކުރާ ގޮތްތަކާއި ރައްކާތެރިކަމުގެ ސަބަބުތައް ނުވަތަ ޝަރީއަތުގެ ހުށަހެޅުންތަކުގެ ގޮތްތަކެވެ. ވިކްޓިމުން، ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން ހެކި ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ހެކިވެރިއެއްގެ ގޮތުގައި، ނުވަތަ، އިތުރުކަންކަމުގައި ހިމާޔަތްކުރެވޭނެ އަދި ދެކޮޅު ވެރިކަމުން ދެކެނެވޭ ހެކިވެރިކަން ހުށަހެޅުމަށް ހާއްސަ ރައްކާތެރިކަމާއި ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތްތައް އެކުލެވިގެންވެއެވެ. ނުވަތަ ރައްކާތެރިކަމާއި ދިނުމުގެ ބާވަތުގެ އެހީތެރިކަން، ފަރާތްތަކަށް ކުރާ ސާބިތުކުރުމުގެ ޓްރޭނިންގ ގެއްލިދާނެއެވެ.

ގާނޫނީ މަސައްކަތްތައް މެދުވެރިކޮށް ވިކްޓިމުން ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ހަމަޖެހުން އެދޭ ފަރާތްތަކުން ބޭރުގެ އެކިގޮތްތަކަށް ފަރާތްތަކުގެ ފޯރުކޮށްދޭ ވިކްޓިމުން ހެކިދިނުމަށް ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ބޭރުތަކުގެ ހަމަޖެހުން ފުދޭނެ ރައްކާތެރިކަމެއް ލިބޭނެ ކަމެވެ.[20] ޖިނާއީ އަދުލުގެ މަރުހަލާތަކުގައި، ވިކްޓިމުން އެކަށީގެންވާ އަހަރެއް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މަރުހަލާ އެހީގައި އެއަށްވުރެ ރައްކާތެރިކަން ލިބިދޭ ވާހަކަ، މީހުން ބޭނުންކުރުމުގެ މައްސަލަތަކާއި ގުޅޭ ގޮތުގައި ވިކްޓިމުން ސަލާމަތްކުރުމަށް އުސޫލުން، ހެކިދިނުން އަދި ބަޔާންދިނުމުގެ ގޮތުގައި އެދޭ ބޭނުންތަކުގެ ހާލަތަށް އަހުލުވެރިކަން ކަނޑައަޅާ މެދުވެރިކުރެވެއެވެ.

19. ކެތީ ޒިމަރމަން އެޓް އަލް.، ސްޓޮލަން ސްމައިލްސް: ދަ ފިޒިކަލް އެންޑް ސައިކޮލޮޖިކަލް ހެލްތް ކޮންސިކުއެންސަސް އޮފް ވިމެން އެންޑް އެޑޮލެސެންޓްސް ޓްރެފިކްޑް އިން ޔޫރަޕް، ލަންޑަން ސްކޫލް އޮފް ހައިޖީން އެންޑް ޓްރޮޕިކަލް މެޑިސިން، 2006، ސަފު 3 ބައްލަވާލައްވާ.
20. މަތީގައިވާ ސެކްޝަން 1.1 އާއި 2.1 ބައްލަވާލައްވާ.

ބޮކްސް: ޖިންސީ އަނިޔާގެ މުޅި މަރުޙަލާގައި ރިސްކު ނުވަތަ ހިމާޔަތް ވަޒަންކުރުން

ޝަރީޢަތް ފުރުމުގެ ކުރިންނާއި، ޝަރީޢަތުގެ ތެރޭގައާއި ޝަރީޢަތް ނިމުމުން، މި އެންމެހާ މަރުޙަލާތަކުގައި ވިކްޓިމުންގެ ބޭނުންތައް ތަފާތުވެދާނެއެވެ. އެހެންކަމުން، އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ރިސްކު ވަޒަންކޮށް، ވިކްޓިމުންގެ ބޭނުންތައް ބަދަލުވާ ގޮތް ބެލުމާއެކު، އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ތައްޔާރުވެ ހުރުމެވެ.

ޝަރީޢަތް ފުރުމުގެ ކުރިން ދެވޭ ތައްޔާރީކަން

އެކަށީގެންވާ ހަރުދަނާ ބަދަލު ހުރުމުގެ ބައެއްގެ ގޮތުގައި، ޖިންސީ އަނިޔާގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އިންސާފު ހޯދުމަށް ވިކްޓިމުން ބޭނުންވެދާނެއެވެ. ގިނަފަހަރު ވިކްޓިމުން ޝަރީޢަތާ ގުޅުންހުރި ކަންތައްތައް ތަފާތުކޮށް ދެކެއެވެ. އެހެންކަމުން، ތެރަޕީގެ ތަޖުރިބާ ބައެއް ފަހަރު ހުރި ކަމަށް ވާތީ، މަރުޙަލާތަކުގައި، އެހީތެރިކަން ހޯދުމަށް ދަތިވެއެވެ.

ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މުހިންމު އެއްބައި އަކީ ނަމަނަ، ތަޙުޤީޤު ފުރުމުގެ ކުރިން ވިކްޓިމުން މައްސަލައަށް ތައްޔާރުވާ މަރުޙަލާގައެވެ. އިންފާޒްކުރުމާއި ވިކްޓިމުންނަށް ކަންކަން ވަޒަންކުރެވޭގޮތް މަޢުލޫމާތު ދިނުމަކީ ފުރިހަމަ ޤާނޫނީ ދާއިރާއެވެ. މަސްލަހަތަށް، މައްސަލަތަކުގެ ކުރިއަށް ޝަރީޢަތް ކަންކަން ހިނގާ ގޮތް ހިމެނޭގޮތަށް އެކަމާއި ގުޅޭ ތެރަޕީގެ ބާވަތްތައް ދިނުން ހިމެނެއެވެ. އުސޫލަކީ އެކަށީގެންވާ ފަރާތެއް ބައްލަވައިދީ، ވިކްޓިމުން ތައްޔާރުކުރުމަށް ފިޔަވަޅު އެޅުމެވެ. މިކަމުގައި ޝަރީޢަތް ފުރުމުގެ ކުރިން ދެވޭ ޤާނޫނީ ފިޔަވަޅުތަކާއި ވިކްޓިމުންނަށް ޚިދުމަތް ލިބެންހުރި ފަރާތްތައް ހިމެނެއެވެ.

ޝަރީޢަތް ފުރުމުގެ ކުރިން ހިމާޔަތް ދިނުމުގެ ބައެއް ފަރާތްތަކަށް، ނުރައްކާ ހުރިކަމުގެ ދަލީލު ތަޙުޤީޤުތަކުން ފާހަގަކުރެވިދާނެއެވެ. ހުކުމަކީ ފަދަ ކަންކަމުގައި މިގޮތަށް ވިކްޓިމުން ހިފެހެއްޓުމަށް އަންގާ އަމުރެއް ދެވިދާނެއެވެ. މިސާލަކަށް، ވިކްޓިމުގެ ގާތަށް ނުދިއުމަށް ހުކުމް ކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި މިފަދަ ކަންކަމަށް ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން އިރުޝާދު ދެވިދާނެއެވެ.

ޝަރީޢަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މިގޮތަށް ވިކްޓިމުން ހިމާޔަތްކުރުމުގެ މަޤްޞަދަކީ، ވިކްޓިމުންނާއި ތުހުމަތު ކުރެވޭ ފަރާތާ ދެމެދު ތަޙުޤީޤު ފުރުމުގެ ކުރިން، ވިކްޓިމުންނާއި ހެކިވެރިންގެ ސަލާމަތް ކަށަވަރުކުރުމެވެ. ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ހިމާޔަތްކުރުމާއި، ރައްކާތެރިކަން ހިމެނެނީ ވިކްޓިމުނާ ގުޅިގެން ތަޙުޤީޤު ކުރެވޭ ބައެއް ކަންކަމަށް ބަލައިގެން ޝަރީޢަތް ޚިދުމަތުގެ ތެރެއިން ހަމަޖެހޭ ފިޔަވަޅުތަކެވެ. ޢާއިލާ ތެރޭގެ އަނިޔާއާ ގުޅޭ މައްސަލަތަކުގައި، ޝަރީޢަތުގެ ޙިމާޔަތް ދިނުމަށް ހުކުމެއް ކުރެވިދާނެއެވެ.[21]

ބޮކްސް: ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ވިކްޓިމުންނާއި ހެކިވެރިން އާރާސްތު ކުރުން

ހިމާޔަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ފިޔަވަޅުތަކަކީ ދުޝްމިނީ ދިމާވުމަކަށް ވިކްޓިމުންނާއި ހެކިވެރިން ތައްޔާރުކުރުމާއި، އެކަމުގައި އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމެވެ. ވިކްޓިމުން ޝަރީޢަތުގެ ބައިތައް ކަންކަން ތަރުތީބުވާ ގޮތާއި، ޝަރީޢަތުގައި ތަޙުޤީޤު ފުރުމަށް ކުރިއަށް ދާނެ ގޮތް ދަނެ ގަނެވޭ ގޮތަށް، ދޭހަކުރުމުން ދުވަސްތަކުގައި ބޭނުންވާ ބައެއް ކަންތައްތައް ހިއްސާކުރެވިދާނެއެވެ. މިގޮތަށް ފުރިހަމަކުރުމަށް ވިކްޓިމުން ހިމެނުމާއެކު، މަރުޙަލާތަކުގައި ހެކިވެރިން ތައްޔާރުކުރުމަކީ، އެއީ ތަޙުޤީޤީ އަދި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ހިމެނޭ ބައެކެވެ. މީހުން ފިޔަވައި ކުރިއަށް ދިއުމަކީ މުހިންމު ކަމެކެވެ.

ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ފިޔަވަޅުތަކަކީ، ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނީ ބަޔާނާ ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ ބަޔާނާއި، ވިކްޓިމުން ތަޙުޤީޤުގައި އަމިއްލަ ކަމުގެ ހެއްކަށް ބަޔާން ދިނުމަށް، ޖިސްމާނީ ގޮތުން ރައްކާތެރިކަމުގެ ފިޔަވަޅުތަކާއި ބަޔާން ދިނުމަށް އެހީތެރިކަން ލިބޭނެ ގޮތްތައް ހިމެނެއެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި ތުހުމަތު ކުރެވޭ ފަރާތާ ބައްދަލުނުވާ ގޮތަށް (ހެކިވެރިން ދޭން ހުރި ކަމަކަށް ބަލައިގެން، ވީޑިއޯ ލިންކު ނުވަތަ ބަޔާން ނަގާ ބޭނުންކުރުން) ހިމާޔަތް ދިނުން ހިމެނެއެވެ.[22]

21. އިންސާފު ހޯދުމަށް ވިކްޓިމުންގެ ޙައްޤުތައް ދަމަހައްޓާ ޝަރީޢަތްތަކުގައި ކަންކަން ތަރުތީބުކުރުން ހިމެނޭ، ފޮތް 11: ވިކްޓިމުން ހިމާޔަތްކުރުން އިން ޓްރޭނިންގ މެނުއަލް. UNODC/UN.GIFT 2009، ސފ. 8.
22. އިންސާފު ހޯދުމަށް ވިކްޓިމުންގެ ޙައްޤުތައް ދަމަހައްޓާ ޝަރީޢަތްތަކުގައި ކަންކަން ތަރުތީބުކުރުން ހިމެނޭ، ފޮތް 11: ވިކްޓިމުން ހިމާޔަތްކުރުން އިން ޓްރޭނިންގ މެނުއަލް. UNODC/UN.GIFT 2009، ސފ. 7އާއި 8.

ޝަރީޢަތް ހިނގުމުންދާއިރު ދޫވާ ޙައްޤާތްތެރިކަން

ފެމިލީކޯޓުގެ ޝަރީޢަތަކަށް ދަރިފުޅާ ގުޅޭ ޤަޟިއްޔާތަކަކީ ނުހަމަޖެހުމާ ދަރި ބަލަހައްޓާތީވެ. ކޯޓުގެ ހުކުމް ދޭނީ ދަރިފުޅު ޝަރީޢަތުގެ ބާރު އަދި ހުސްކަން އެކުލެވޭ ކަންކަން ވިސްނާ ދެކެވޭ ކަމުގެ ބަޔާން ކޮށްދޭނެއެވެ.

ފެމިލީކޯޓުގެ ޝަރީޢަތަކަށް ދަރިފުޅާ ގުޅޭ ޤަޟިއްޔާތަކަށް ކޯޓުގައި ހުކުމް ދެއްވުމުގައި އެހީތެރިވުމަށް، ބައެއް ގޮތްތަކުގައި، ނަޒަރު ހުކުމްކުރާއިރު ގެބޭ ފުރަޞަތުތަކާއި ހުރިހާ އެހީތެރިވާ ފަރާތްތަކާއި އެއްބާރުލުން (ޗައިލްޑް ސަޕޯޓް ޕްރޮވައިޑަރ) ގެ ހުށަހެޅުންތައްވެސް ބެލެވެއެވެ. މި ކަންކަމުގެ މަޤްޞަދަކީ، ބެލެނިވެރިޔަކު ނުލިބޭ ނުވަތަ ދަރިފުޅާ ގުޅުމެއް ނެތް ގޮތަށް ހުކުމް ނުކުރުމެވެ. އަދި ދަރިފުޅުގެ ހިފާޒަތާ މެދު އެހީތެރިވާ ދަރިފުޅުގެ ވަކިވެފައިވާ ބެލެނިވެރިޔާގެ ގޮތުގައި ހުކުމް ކުރުން ލާޒިމުކުރެވޭ ކުއްލި ހާލަތްތަކުގައިވެސް، ޗިލްޑްރަން އެޑްވޮކޭޓް، ސޯޝަލް ވަރކަރ، ވަކީލުން، ކައުންސެލަރުން ފަދަ ފަރާތްތަކުގެ ހިދުމަތް ހޯދުމުގައި، ދަރިފުޅުގެ ޝަރީޢަތުގައި ގޮތެއް ނިންމާނެ ހަމަތަކަށް ބަލައެވެ.

ވާލިދައިން ޖުދާވެ އަދުލުގެ ނަޒަރުގައި ބައްލަވާނެ ކަމެއްގެ ޙައްޤާތް ފަރާތުގައި، ދަރިފުޅުގެ ސަލާމަތާ ގުޅޭ ފުރުޞަތު ލިބޭ މައްސަލައެއް އުފެދިފައިވާ ކަމަށް ބެލެވޭ ހާލަތުގައި، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުން، ކޯޓުން ވަކީލަކު ކަނޑައަޅާ ދަރިފުޅުގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތް ކުރެވެއެވެ. ހުކުމް ނިންމުމުގައި ޝަރީޢަތުގެ ނިޔާއަށް ތައުރީފުވެފައިވާ ހަމަތައް ސަމާލުކަމަށް ކުރެވޭ ގޮތަކަށް ހިނގާނެއެވެ. މިހެން ފެމިލީކޯޓުގެ ޝަރީޢަތަށް ބެހޭ ދަރިފުޅާ ގުޅޭ ކަންކަމުގެ ޙައްޤާތްތެރިކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް ކުޑަކުދިން ހިމާޔަތްކުރާ ހުށަހެޅުންތަކާއި ދަރިފުޅުގެ ދިފާޢުގައި ވާހަކަދެއްކުމަށް ފުރުޞަތުލިބޭ ފަދަ ތަފްސީލީ މަޢުލޫމާތު ބަޔާންކުރެވޭ ފުރުޞަތު ޙާޞިލްކޮށްދެއެވެ:

- ކުޑަކުދިން ސަރުކާރުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ވީނަމަ ދަރިފުޅުގެ ހިފާޒަތަށް ނުބައި ގޮތެއް ހުރިނަމަ
- ވާލިދައިން ޖުދާވާ ޙާލަތުގައި އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދަރިފުޅު ބަލަހައްޓަން. މިގޮތުން، ފުރުޞަތު ބޯހިޔާވަހިކަމުގެ ކޯޓު ބަލައިގަނެ ކަނޑައަޅާ ހަމަތަކެއް ހިމެނެއެވެ.
- ވާލިދައިން ހުޅުވާލެވޭ އިންތިޒާމުތަކަށް ފައިސާ ހޭދަކުރުމާ ގުޅޭ ހާލަތުގައި.
- ވާލިދައިންގެ ފަރާތްތަކުން ހިމާޔަތް ދިނުމުގައި ޤާނޫނީ ކުރުމަށް ތަޢާރަފުވެފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ހަމައިން ހުކުމް ކުރުމަށް ގޮތްތަކުގެ އިޖުރާއާތު ހިމެނޭ. މިގޮތުން ބޭނުންކުރެވޭ ޖާއިޒު ހުކުމްތަކުގެ ދަށުން ހަރަކާތްތެރިވާ ގޮތެވެ.
- ޝަރީޢަތުގައި ޙައްޤާތް ދަށުގައި ހުރެ ކޯޓުން ހުކުމް ކުރުމުގެ ސަބަބުން ހަލާކުވެދާނެ ކަމުގެ ބިރު ހުރިނަމަ، ދަރިފުޅުގެ ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ބަލާ ފަދަ ވާލިދައިން އަދި ބެލެނިވެރިން ހަމަހަމަ ވާ ކަންކަމާ ދިމާވާ ހިސާބުގައި ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ޖަވާބު ދިނުން.
- ހިމާޔަތްދިނުން ދެނެގަތުމަށް ވާލިދައިންގެ ނަފްސު ނުވަތަ ޤައުމުގެ ކަންކަން އަޅުއަގަނޑު ބަލަހައްޓާ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާ

ކުރެވޭ ކަންތައް ކަމަށްވާނަމަ، ވާލިދައިންގެ ފިކުރު ދެނެގަތުން ޙައްޤާތްތެރި ކުރުން.

ބޮކްސް: ފެމިލީކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގައި ބަލާ ކުޑަކުދިންނަށް ހުރިހާ ޙައްޤާތްތެރިކުރުމުގެ އިޖުރާއާތު އުޞޫލު

ނަފުސް ހިމާޔަތްކުރުން ޙައްޤާތްތެރިކަން ފުރިހަމަކުރުމަށް އެވާ ފެނަހިފާޒަތާއި ހުށަހަޅާ ދަރިފުޅު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ގައިޑްލައިންތަކަށް އެކުލެވޭ އިންތިޒާމުތަކެއް ބާރުލިބޭ ކޯޓުތަކުން ގޮތެއް ހިމާޔަތް ވާލިދައިންގެ އެއްބަޔަށް ވާ ވާލިދައިންގެ ހާލަތު ހޯދާނެ އުސޫލުތައް ވަރަށް ބޮޑެވެ. ކޯޓުތަކުން ގޮތެއް ހިމާޔަތް ވާލިދައިން އަދި/ނުވަތަ ހިމާޔަތް ދަރިފުޅާއި އިންޓަރވިއު ކުރުމުގެ ކުރިން ހިމާޔަތްދޭ ހުށަހެޅުންތައް ގޮތް ހުޅުވާލާ ފުރުޞަތު އެބައޮތެވެ. ޙައްޤާތްތެރިކަމުގެ ޗިލްޑްރަން އެޑްވޮކޭޓް، ކޯޓުތަކުން ގޮތެއް ބަލާ ވާލިދައިން ބައިވެރިކުރުމަށް މަޝްވަރާ ކުރެވިދާނެއެވެ. ހުއްޓުވުމަށް އެދުން ބަދަލުވާ ބަދަލު ތަރުތީބުން ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކަށް ވާނެއެވެ.

ކޯޓުތަކަށް މުއްދަތުގައި ދީ، ސަރުކާރު ބެހެއްޓުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، ވިކްޓިމުންނާއެކު ކޯޓަށް ހާޒިރުވެ، ވިކްޓިމުންގެ ހިމާޔަތަށްޓަކައި ޕްރޮސެކިއުޓަރު ކޯޓުތަކުގައި، ބައެއް ގައުމުތަކުގެ ދަށުވާ ކޯޓުތަކުގައި ފަރާތްތަކުން ހިތާމަކުރާ ހެކިބަސް ދިނުމަށް ލިޔުން ދޫކުރުމާއި ކޯޓަށް ހާޒިރުވާން ("ވީޑިއޯ ލިންކް ސިސްޓަމް") ގެއުފައްދަން ނުވަތަ ވިކްޓިމުންނާ މުހައްމަދުވާކަށް އޭޖެންސީތަކުން ހަމަޖެއްސުމަށް ތަރުތީބުކުރުމުގެ މަރުހަލާގައި ވިކްޓިމުން ބައިވެރިކުރުމަށް ދަތިވެ، އަޑުއިއްސަވާ އިޖުރާއަތު އަޑުއަހާލާ އަދި އަމިއްލަ ޖަމުއިއްޔާތަކުން ފޯރުކޮށްދެވޭއެވެ.

ކޯޓުން ނިޔާ ކަނޑައަޅައި ކުރުކުރި ފުރުޞަތުތަކަކީ ހެކިބަސް އެއްވާކުރުމަށް، ވިކްޓިމުން ތަޢައްމަލްކޮށްދިނުމުގެ ފުރުޞަތު ހޯދޭ ގޮތް އަމާޒުކުރެއްވުމަށް މުއްދަތުގައި ކޯޓުން ހެއްދެވުމުގެ ބާރުތަކުގެ ތެރެއިން، "ވިކްޓިމުންނަށް ކުރި ޢިނާޔަތް ދޭ ބައެއް" (ވިކްޓިމް އިމްޕެކްޓް ސްޓޭޓްމަންޓް) ދެއްވުމަށް ހުށަހަޅަން ތަރުތީބުތަކުގެ ވޯޓުގަނޑުތަކުން. ވިކްޓިމްސްއަށް ކުރި ޢިނާޔަތް ދޭ ބައެއްގެ ސަބަބުން، އުމުރުން ކުރިމަތީގެ ޖަރީމާއިން ޖިސްމާނީ، މާލީ، ނަފުސާނީ، އަދި/ނުވަތަ އިޖުތިމާޢީ ގެއްލުމެއް ކުރި ޢިނާޔަތް ފުރިހަމަ ކޮށްދެވޭ ކަށަވަރު ހޯދަމުން، އުމުރުގެ އެ ތަޖުރިބާއިން ލިބިފައިވާ އަސަރުތަކާ ގުޅިގެން ކޯޓުން އިސްލާހުކުރެވިދާނެއެވެ. ވިކްޓިމުންނަށް ކުރި ޢިނާޔަތް ދޭ ބައެއް އެންމެ ރަނގަޅަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކަށަވަރުކުރެވޭނެއެވެ:

- ޖިނާއީ އަދުލުގެ މަރުހަލާތަކުން ވިކްޓިމުން ވަކިވާ މާއްދާތަކުން އާންމުގޮތެއްގައި ސާފުކޮށް ވިސްނުން ކުޑަކުރުން.
- ހެކިތަކުގެ ހާލަތުން ބޮޑުވެފައި، މުޖުތަމައުއިން ޖަރީމާތަކުން ދެވިދާނެ ރަނގަޅު ގޮތްތަކުން ހާލަތުތަކަށް ހަމައެޅުން.
- ބުރޫސްކުރުމުގެ އަމަލު ހިނގާ މީހުންގެ ޖަރީމާއިން ކުރާ އަސަރު އުމުރުނަށް ދުރު، އުމުރުން ޖަޒާދިނުމުގެ ކުރިއެރުވުން.

ވިކްޓިމުންނަށް ކުރި ޢިނާޔަތް ދޭ ބައެއް މައްސަލާ ހުށަހަޅާ ދައުލަތުންނެވެ، ވަކިވަކި ރައްކާތެރިކަމުގެ ޒިންމާވާ އަލަށްވާނެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދެނެވޭ ކުރީ ހުކުމްއިވާ މުދާ ވިކްޓިމުން ވަކި ހިސާބުއް ހުށަހެޅުން ކަނޑައަޅަން އާއްމުވާނެ ޖަވާބުދާރީ ހުރި ބިޒްނަސް، ތަރަޖަމާކުރުމުގެ، ޚަރަދުގެ އެއްވާ ވޭތުވެދިޔަ ހަމަހަމަކޮށް ހިންގަން ނުވާނެ ކަނޑައެޅިއްޔާ ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި، ވިކްޓިމުންނަށް ކުރި ޢިނާޔަތް ދޭ ބައެއް ޝަރީޢަތްތަކާއި މުއްދަތުތަކަށް ވަޒަންކުރުމުގެ ޒަރީއާ ބުރޫސްކުރުމުގެ އަމަލު ހިނގާ ފަރާތްތަކުން ހާމަކުރުމަށް ހުއްދަ ކުރާނެއެވެ.

ބޮކްސް: އެހީތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަން ދިނުމުގެ ޒިންމާވެރިޔާ ވިކްޓިމުން ބައިވެރިވާން ހިތްވަރުދީ އެކަން ކުރުމަށް ކަމަކަށް ނުވެދޭން

އެހީއާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ކަންތައްތަކާ، ވަކިވާ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމަށް ހަމައެކަނި ކަންތައްތަކެވެ. ދައުލަތުގެ ޖަމުޢިއްޔާތަކާއި ބޭނުންވާނެ ކަންތައްތަކެއް ފޯރުކޮށްދެވޭނެއެވެ. ވިޔަފާރި ފަދަ، ހަރަކާތްތަކުގައި ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އެހީ އެއް ޖިހަތަކުން ހުރިހާ ދުވަހުގެ، އެއް ދިމާލުން އެކަށީގެންވާ އިހުމާލު ބަލައިގަނެވޭނެއެވެ. އަދި ނުބައި ބޮޑު ކަމެއް ހިނގާފައިވާ، އެކަން ދެނެގަނެ، ވަގުތުން ރައްކާތެރިކަން ދެވޭނެއެވެ.

ޝަރީޢަތު ނިޒާމުން ދެވޭ ރައްކާތެރިކަން

ޖިނާއީ މަރުހަލާތަކުގެ ނިޒާމުން ރައްކާތެރިކަމުގެ ކަންކަން ހުޅުވާލެވެން ނުވާނެއެވެ. ނަމަވެސް، ވަކިވަކި ވިކްޓިމުންގެ ބޭނުންތަކަށް ބަލައިގަނެވޭނެއެވެ. ޝަރީޢަތުގެ ކަންކަން ނިޒާމުގެ ޝަރީޢަތުން ނިންމުމުގައި މުއްދަތުގައި ވިކްޓިމުންނަށް ދޭންވާނެއެވެ. އަދި އުމުރުގެ ސަބަބުން ކަންކަން ވާނުވާ ހާލަތުތައް، ބުރޫސްކުރުމުގެ ޖަރީމާތަކާ ހިސާބުން ދަރިވަރުން ހަމަޖެއްސުމާއި، އެކި މުއްދަތުތަކުގައި، ދަރިކަން ފާރަވެރިކަމާ، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ފެނުންތައް ބޮޑު މުއްދަތުތަކާއި ބެހޭ ކަންކަން ހަމަޖެއްސޭނެއެވެ. މިކަންތަކާ ގުޅިގެން، ވިކްޓިމުންނާ މެދު ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ އަދި ހިސާބަށް ހެކިތައް ހޯދުމަށް ވިކްޓިމުންނަށް ދީ ރައްކާތެރިކަމުގެ އިންޒީބާތުތަކެއް މުޖުތަމައު ކުރިއަށްގެންދާނެއެވެ.

ޝަރީޢަތު ނިޒާމުން ވިކްޓިމުންނާއި އުމުރުންގެ ބާރުގެ ތަކެއްޗާއި ކުރިމަތިވާ ނުރައްކާތެރި ބޮޑުވެފައިވާ ބަލާއިރު، ބުރޫސްކުރުމުގެ ސަބަބުން އެ މުއްދަތުގެ ސަލާމަތީ އަސަރުވެދާ ޒިންމާވާ މީހުން ގޮތްތަކެއް ކުރިމަތިވާ ހަމަޖެއްސުމާއި ހިސާބުން ދަރިވަރުން ތަޢުލީމީ ހައްދު ކަނޑައެޅޭނެއެވެ. މިގޮތުން ވިކްޓިމުން އަނިޔާ ގެއްލުމެއް ނުލިބޭ ގޮތެއްގައި ހިންގާ ތަރުތީބުކުރުމަށް ކުރިއަށް ގެންދާ، އުމުރުން ދަރިވަރުން ބޭނުންވާ ގޮތްތައް ހުށަހަޅާނެ ގޮތް ސާފުކުރެވިދާނެއެވެ.[23] މިގޮތުން އަނބުރާ ގެއްލުން ޒިންމާދާރުކުރާ ގޮތެއްގެ ނުރައްކާތެރި ގޮތްތަކާއި ހުރި މަޝްވަރާ ވިކްޓިމް ހާލަތު ގެއްލުމެއް ވާ ގޮތުގެ ބާރުވެރިކަން އެދުމުގައި ފަރާތްތަކުން ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި، ސަބަބުތައް ހަމަޖެހިގެން ބުރޫސްކުރުމުގެ ސަރުކާރު ބަލަހައްޓާ މުއްދަތުގެ ނިޒާމުތަކުގައި، ސަލާމަތާއި ހިމާޔަތް ދިނުމަށް ހުށަހެޅޭ މަސައްކަތް އަށް މިނިވަން ސަރަޙައްދުތަކަށް ހިއްސާކުރެވިދާނެއެވެ.[24]

23. ތިރީގައިވާ ސެކްޝަން 3.3 ބައްލަވާލައްވާ
24. ތިރީގައިވާ ސެކްޝަން 3.3 ބައްލަވާލައްވާ

2.3. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 52 [illegible]

[illegible] 26 [illegible] 27 [illegible]
28

[illegible]

25. [illegible] (E/2002/68/Add.1), [illegible] 5 (8)
26. [illegible] (E/2002/68/Add.1)، [illegible] (8)6، [illegible] (4) (3)8، [illegible] (ހ)(1)9
27. [illegible] (E/2002/68/Add.1)، [illegible] (8)6، [illegible] (4) (3)8، [illegible] (ހ)(1)9
28. [illegible] 2010، [illegible] 180-182.

މަކަރުޙަރަކާތާއި ވަކިބުރުގެ އެއްބާރުލުމާއި ބައިވެރިވުމަށް ބާރުއަޅައިދެއެވެ. ޖަނާއީ ޢަދާލަތުގެ ފުރުޞަތު ހިންގުމުގައި ވަކިބުރުގެ ދަރިއަކާއި ޖިންސާ އެޖެންސީތަކުގެ ދިރާސާތަކުގެ އިސްކަން، އެއްފަރާތް ޤާނޫނީ ފުރުޞަތު ލިބިގެންވާ ގޮތަށް ޤާނޫނީ ނިޒާމުގެ ކަންތައްތަކާއި ތަރުތީބުކުރުމަށް ތަފާސްހިސާބުތަކާއި ވަކިބުރުގެ ބައިވެރިވުމަށް ހަމައެހެން މުހިންމެވެ. ޖަނާއީ ޢަދާލަތުގެ ފުރުޞަތުގެ ވަސީލަތްތަކާއި ކަންކަމުގެ ތަފްސީލު އިދާރީ ވަކިން ހާއްސަކޮށް ޖަނާއީ ޢަދާލަތުގެ ފުރުޞަތުގެ ތަރުތީބުތަކުގެ އެއްގޮތަށް އިސްކަންދޭ ތަރުތީބު ކުރުމަށް ކުޑަކުދިންނާއި ހާއްސަކަމާއި ވަކިވަކި ފުރުޞަތުގެ ޖަރީމާ ބޭނުންތަކާ އެކީ ހާލަތުތަކާއި ރަށްރަށުގެ ތަރުތީބުތައް ހިމެނޭ ވަކިތަކަށް ގެއްލުންވެރިވާތީއެވެ. އެހެންވީހިނދު ޖަނާއީ ޢަދާލަތުގެ ފުރުޞަތުގެ ތަފާސްހިސާބު ޚާއްޞަ ސަރަހައްދުތަކާއި ބަދަލުކުރުމާއި ގުޅޭ ޝިކާރަތަކަށް ހިމާޔަތްދިނުމުގެ ތަރުތީބުތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު އެކުލަވާލުމުގެ ބޭނުން ޖެހޭ އިސްކަންދޭ ކަންކަމުގައި ވާންޖެހެއެވެ.

ތާވަލު 1: ދުށުއްޖެހިވި ޑޮލްގައި ޖަރީމާގެ ޝިކާރައިންގެ ހައްޤުތަކުގެ ތަފާސް ހިމާޔަތް މުހިންމު ބައިތައް

އަސާސީ ބޭނުންތައް	• ސަލާމަތީތެރިކަމާއި ދިރިއުޅުން ތަނެއް. ވަކިން ހާއްސަކޮށް މުޖުތަމަޢުގެ އަމިއްލަ ގޭގެ އަދި ތަނަށްވުރެ ރައްކާތެރި ތަނެއް ހިމެނުން • ރައްކާތެރިކަމާއި ސަލާމަތީތެރިކަމުގެ ޔަޤީންކަން
ސިއްޙީ އަދި ނަފްސާނީ އަޅާލުން	• ނަފްސާނީ ކައުންސެލިންގ • އާއިލާ މެމްބަރުންގެ ޖާގަޔަށް ހިތްވަރުދިނުން އިޖުތިމާޢީ ކައުންސެލިން • ސިއްޙީ އަދި ދަރުވާގެ ފަރުވާ • އާއިލާގެ ތަރުބިއްޔަތު މުޖުތަމަޢާ އަލުން ގުޅުވާލުމަށް ކުރާ މަސައްކަތްތައް
އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތް އަޅާލުމާއި ބެލެހެއްޓުން	• ތަޢުލީމް، ވަކިން ހާއްސަކޮށް ކުޑަކުދިންނަށް • އިޖުތިމާޢީ ޚިދުމަތް ބެލެހެއްޓުމުގެ ތަރުތީބުތަކާއި ބަލަ ނަގާ ތަރުތީބުތަކުގެ ތެރެއިން އެހީތެރިކަން • މަސައްކަތްތެރިކަމުގެ ފުރުޞަތު ނުވަތަ ސަލާމަތީތެރިކަމުގެ ބޭނުންތަކާ ބެހޭ މަސައްކަތްތަކަށް އަދި ހުނަރު ތަރައްޤީކުރުމުގެ ތަމްރީނުތައް • ވަޒީފާ ހޯދުމުގެ އެހީތެރިކަން • ދިރިއުޅުމުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ދާއިމީ އެހީއާއި މުސާރަ ދިނުން • މާލީ އެހީތެރިކަން/މަސައްކަތްތައް ފެށުމަށް ދާއިމީ ކުޑަ ލޯނު
ޤާނޫނީ އެއްބާރުލުމާއި އެހީތެރިކަން	• ޤާނޫނީ ކައުންސެލިންގ • ޤާނޫނީ ތަރުތީބުތަކާއި ޝިކާރަތަކާއި ތަފާސްހިސާބު ކުރިމަތިލުމުގެ ކުރިން ފޮނުވުން ވަކީލު ކަނޑައެޅުމާއި ޤާނޫނީ ލަފާ ދިނުމަށް ޤާނޫނީ އެހީތެރިކަން • ގެއްލުމުގެ އަދި ހޯދުމަށް އެހީތެރިކަން • ވަކީލު ގެއްލުން ހޯދުމުގެ ހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން ޙުކުމް ތަންފީޛު ކުރުމުގައި އެހީތެރިކަން • ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ސަލާމަތީ ތަރުތީބުތައް ހަމަޖެހުން ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ސަލާމަތީތެރިކަމުގެ ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް ހޯދައިދިނުން.29

ގެއްލުންތަކުގެ ބަދަލު ހޯދުން

ދުށުއްޖެހިވި ޑޮލްގައި ޖަރީމާގެ ޝިކާރައިން ގެއްލުންތަކުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ޤާނޫނީ ނިޒާމުގައި އަދާކުރާ ރޯލު، ވަކިވަކި ފަރާތްތަކުން ގެއްލުން ހޯދުމަށް އަންނަ ޚަރަދުތަކާއި ސަބަބުތަކުގެ ބަދަލު ހޯދައިދިނުމެވެ. މި ފަދަ ބަދަލުތަކުގެ ތެރޭގައި ގެއްލުންތަކަށް ޖެހުނު ޚަރަދުތަކާއި ފަރުވާގެ ޚަރަދު، އާމްދަނީގެ ގެއްލުން، ޤާނޫނީ ޚަރަދާއި ދިރިއުޅުމަށް ލިބުނު ގެއްލުންތައް ހިމެނެއެވެ. ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމުގައި ހަޔާތާއި ފުރާނަ، މުދަލަށް ލިބުނު ގެއްލުން، ޤާނޫނީ ޚަރަދު، ސިއްހީ ފަރުވާގެ ޚަރަދު، ނަފްސާނީ އެހީތެރިކަމާއި ދިރިއުޅުމުގެ ކުރިއެރުމަށް ޚަރަދުވާ ފައިސާ ހިމެނެއެވެ. ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް ފަރާތްތަކުގެ ބަދަލު ހިމެނިގެންވެއެވެ.

29. ނޭޝަނަލް ކްރައިމް ވިކްޓިމްސް ރައިޓްސް ވީކް ރިސޯސް ގައިޑް، ޔުނައިޓެޑް ސްޓޭޓްސް ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖަސްޓިސް، އޮފިސް ފޯ ވިކްޓިމްސް އޮފް ކްރައިމް، 2014، ސ.7.

30. ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް ޖެނެރަލް އެސެމްބްލީ ރިޒޮލިއުޝަން، ޑިކްލަރޭޝަން އޮފް ބޭސިކް ޕްރިންސިޕަލްސް އޮފް ޖަސްޓިސް ފޯ ވިކްޓިމްސް އޮފް ކްރައިމް އެންޑް އެބިއުސް އޮފް ޕަވަރ، A/RES/40/34، 29 ނޮވެމްބަރު 1985 (12 އަދި 13 ވަނަ މާއްދާ)

ވިކްޓިމުންނަށް ބަދަލުދިނުމުގެ ސްކީމަށް ފައިސާ ހޯދުމަށްޓަކައި ޖުރުމަނާކުރާ މުދަލުގެ ބޭނުންކުރެވިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް ގާނޫނު މިހާރުގެ ތެރެއިން ނަމަވެސް އިންޑިޕެންޑެންޓް ތަޙުޤީޤުން ދެކޭގޮތުގައި ބަދަލު ޖެހޭނެ ގޮތް ކަނޑައަޅާ ފާހަގަކޮށްފައެވެ. ވީހިނދު ޖިނާއީ ކޯޓުތަކުގެ އެންމެހާ ބަދަލުދިނުމުގެ ޙުކުމްތައް ދައުލަތަށް ދެއްކުމަށް ކޯޓުން އަންގަނީ ދައުލަތަށް ވަނަ ކަމުގައިވީ ކަމުގެ ބަދަލުގައި ފައިސާ ކުރިމަތިލާ ގޮތަށް ދެމުންދަނީ ... ވިކްޓިމުންނަށް ބަދަލު ދިނުމަށް ...

ޖުރުމަނާތަކުގެ ވިކްޓިމުން ކުރަމުންދާ ... ބަދަލުދިނުމުގެ ސިސްޓަމެއް ...

ޖުރުމަނާތަކުގެ ސަބަބުން ...

...

މިބައިގައިވާ ތަސްވީރުން ދައްކައިދެނީ ވިކްޓިމުންނަށް ބަދަލުދިނުމުގެ ގޮތްތަކެވެ.

ޑައިގްރާމް 1: ވިކްޓިމުންނަށް ބަދަލުދިނުމުގެ ގޮތްތައް

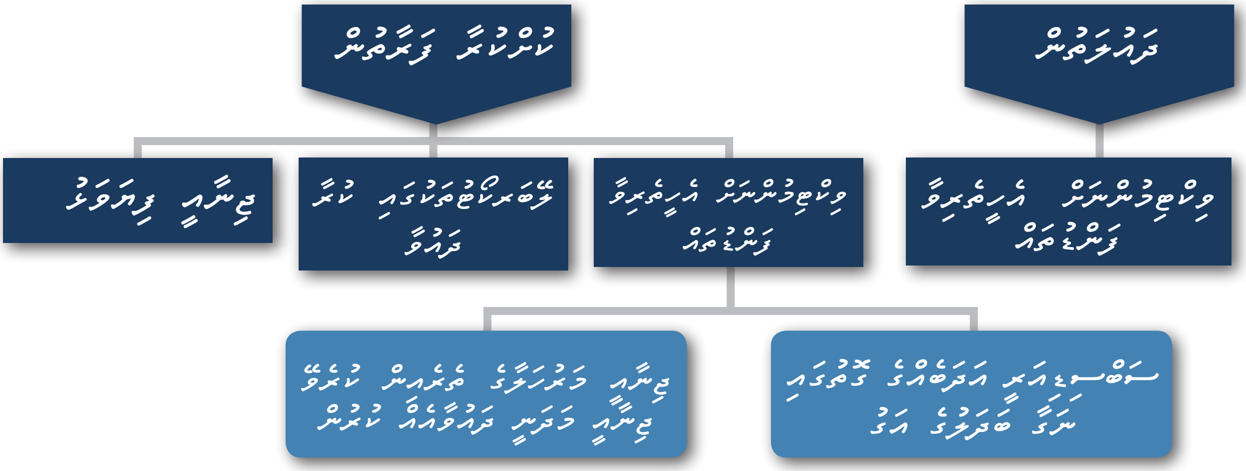

ޓިޕް: ރައްކާތެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ހަރުދަނާ ބަޔަކު ގޮތުގައި ހަރުދަނާ ބަދަލުދޭ ގޮތް ދިނުން

ޖުރުމަނާތަކުގެ ވިކްޓިމުންނަށް ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ދިނުމަށް ވަސީލަތްތައް ކަނޑައެޅުމަށް ދައުލަތުގެ ތަޢާރަފުކުރެވިފައިވާ އުސޫލުތަކެވެ. ޖުރުމަނާތަކުގެ ވިކްޓިމުންގެ ތެރެއިން ފިޒިކަލް ނުވަތަ ހިތުގެ ގެއްލުމަށް ބަދަލު ދިނުމަށް ޖެހޭނެއެވެ.

3 ވަނަ ބައި:

ވިލަރެސްކުރުމާއި ކަމާގުޅޭފަރާތްތައް ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރުމުގެ ވިސްނުން

3.1. ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެނިވި ކަމާބެހޭ ފަރާތްތައް

ކަމާބެހޭފަރާތްތަކުގެ ދެމެދުގައި ވިލަރެސް ކުރުމަކީ ފުރިހަމަ ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މައިގަނޑު އުސޫލެވެ. ވަކިވަކި ވެބްސައިޓުގެ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭ ބޭނުންތަކަށް އެކުލަވާލާ ވާތީ، ވެބްސައިޓުގެ ބޭނުންތަކާ އެއް ގޮތަށް ފުރިހަމަކުރެވިފައިވާ، ހަރުދަނާ ފަރާވާތަކެއް އެޅުމަށް، ތަފާތު ދާއިރާތަކުގެ މާހިރުންނާއި އަށްޖެހޭ ޓްރާންސްޖެކްޝަނެއް ހިމަނާނެވެ. ބޭރުފިކުރުގެ ވެބްސައިޓް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޖިނާއީ އެކުލަވައިގެން ދަޢުވާކުރާ ކަމުގެ ތަފާސްހިސާބު، މަ މަސައްކަތްތަކާއި އޮންލައިން ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދެވޭ ވަރަށް މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެވޭނެއެވެ.[31] ޗިލްޑްރަންގެ ވެބްސައިޓުން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ ދެމެދުގައި އިތުބާރު އުފެއްދުމަށް މަދަނީ ޖަމާއަތްތަކަށް ވަރަށް މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެވިދާނެ ބައެވެ. އަދި ވެބްސައިޓްތަކަށް ރައްކާތެރިކަމުގެ ހަރުދަނާ ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ބޭނުންވާ ހުނަރު ތަޢުލީމީ ގޮތުން މިދަން މަދަނީ ޖަމްއިއްޔާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ޗިލްޑްރަންސް އިން ޕްރައިވަސީ ޕްރޮޓެކްޝަންގެ ދަށުން، އޮންލައިން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކަންކުރުމުގައި، ކަމާގުޅޭ އެކިއެކި ފަރާތްތަކުގެ ދެމެދުގައި ވިލަރެސްކުރުމުގެ މުހިންމުކަން ބަޔާންކޮށްފައެވެ. އެ ގޮތުން، "އަމިއްލަ ޖަމްޢިއްޔާތަކާއި، ކަމާ ގުޅޭ ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކާއި ގުޅިގެން ފަރާތްތަކުގެ އެއްބާރުލުމާ އެކު"[32]، ޗިލްޑްރަންގެ ވެބްސައިޓްތައް ހިންގާ، އެކިފަރާތްތަކުގެ ދާއިރާތަކަށް ފޯރުކޮށްދެވެނިވި ތަޢުލީމީ ހުނަރުތަކާއި ތަފާސްހިސާބު ހިއްސާކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރާނެ ގޮތެއް ވެބްސައިޓުން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ވާނީ ގޮތުގެ އިސްތިހާރު ސަރުކާރުގެ އަދި ސަރުކާރު ނޫން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާއި ހިއްސާކުރަމުންނެވެ. އެގޮތުގެ ތެރޭގައި ފުލުހުންނާއި، އަދި ޓެކްނޯލޮޖީ މުއައްސަސާތައް އެއް ހުނަރާއި ތަޢުލީމީ ފަރާތްތަކާއި، ޓެކްނިކަލް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކުރާ ފަރާތްތަކާއި، ސިވިލް ސޮސައިޓީ އަދި ސަރުކާރު މަދަނީ ޖަމްއިއްޔާތަކާއި ކުއްޖާގެ ފަރާތްތަކާއި، ހާއްސަ ވެރިޔަކު ބެލެނިވެރިންނާއި، މުޖުތަމަޢުގައި ވިލަރެސްކުރާ ފަރާތްތަކާއި، ސުކޫލު މުދައްރިސުންނާއި ބެލެނިވެރިންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެނިވި ޢަމަލީ ގޮތެއް އެކުލަވާލުމަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދީ، ކަމާގުޅޭ ފަރާތްތައް ހިމެނެއެވެ.[33]

ސިވިލް އޮޑިޓަރުން އަދި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތައް

ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާއި ވެބްސައިޓުތަކުން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޒިންމާއެއް ފަރާތްތަކެވެ. އަދި، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން، މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރާ ޓެކްނިކަލް ފަރާތްތަކާއި، ޗިލްޑްރަން ބަލަހައްޓާ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކާއި، ޖިނާއީ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރާ ފަރާތްތަކާއި، ވެބްސައިޓުތަކުން އެކުލަވާލެވިފައިވާ ގަވާއިދުތަކާއި، ސަރުކާރު ތަޢުލީމީ ހިދުމަތްތަކާއި މަސައްކަތް ކުރާ ވެބްސައިޓުތަކުން ސިވިލް މާލީ ވާހަކަ ރައްކާތެރިކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކެވެ. ދައުލަތުގެ މަސައްކަތަކީ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާއި ވަކިން ހުނަރުވެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކެވެ:

- ޒުވާނުންނާއި ޖިނާއީ އަދާލަތު ހިންގާ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާއި ވެބްސައިޓްގެ ޖިންސީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ވަރަށް ފުރިހަމަ ބައެކެވެ.
- ޗިލްޑްރަންގެ ވެބްސައިޓް ވަގުތު ނިމުމަށް ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ގޮތުގައި ހުރިހާ ކަންތައްތައް ހިފެހެއްޓުމަށް އިޝްތިރާކުކުރާ ހިރާސް ކުރުމަށް އަދި ކަންކުރާފަރާތްތަކާއި ކަމާބެހޭ ފަރާތްތައް ބައިވެރިކުރުވިފައިވެއެވެ.
- ސިވިލް ހުނަރު ރައްކާތެރި ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ކައުންސިލްތަކާއި މައުލޫމާތު ސިވިލް، ޖިންސީ އަދި މާލީ ޢާއިލީ ރައްކާތެރިކުރުވިފައިވެއެވެ.
- މަސައްކަތްކުރާ ތަޢުލީމު އުނގެނުމުގެ ތަޢުލީމު ދިނުމަށް ތަރުބިއްޔަތު ވަޒީފާއާއި ތަޢުލީމާއި ތަރައްގީ ކުރުމުގެ ފަރާތްތަކާއި އަދި ހަމަ ފަރާތްތަކަށް ސިޔާސަތު ސާފުކޮށް ރައްކާތެރި ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކެވެ. ދައުރު ވަކިން ބޭނުމެވެ.[34]

31. ޗިލްޑްރަންސް އިން ޕްރައިވަސީ ޕްރޮޓެކްޝަންގެ މާއްދާ 6(3) ބައްލަވާލައްވާ.
32. ޗިލްޑްރަންސް އިން ޕްރައިވަސީ ޕްރޮޓެކްޝަންގެ މާއްދާ 6(3) ބައްލަވާލައްވާ.
33. އިތުރު މައުލޫމާތު ހޯއްދެވުމަށް، ޔޫރަޕް ގައުމު ތަކުން އަދި ޗިލްޑްރަން ވިސްޑަމް އޮފް ޗިލްޑްރަން، ބާރު ކޮމިޝަން، 2015، ސެކްޝަން 3.1. ބައްލަވާލައްވާ.
34. ޗިލްޑްރަންސް އިން ޕްރައިވަސީ ޕްރޮޓެކްޝަންގެ މާއްދާ 6 ބައްލަވާލައްވާ.

- ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަކީ ވިޔަފާރިތަކަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޒިންމާ ބޯގުޅާ އެފަދަ ފަރާތްތަކުގެ ވަސީލަތްތައް، ވަގުތު ހޭދަކުރުމާއި، ވަގުތު ބޭނުމަށް އެކި އިދާރާތަކާ ގުޅިގެން ރައްކާތެރިކަމާއި ހިޔާވަހިކަމާއި، މެދުގައި ޖަމާޢަތްތަކާއި، ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމާޢަތްތަކާއި އަދި ދައުލަތުގެ ފޯރުކޮށްދޭ އަމިއްލަ އެހީތެރިކަން ބޭނުންވާ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ވަގުތު މުހިންމު މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެއެވެ.
- އަމިއްލަ ޖަމާޢަތްތަކާއި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމާޢަތްތަކުން ދައުލަތަށް ފޯރުކޮށްދޭ ހިޔުމަންރައިޓްސް ބޭނުމަށް މުއައްސަސާތަކުގެ ވިޔަފާރިތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭ ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭފަރާތްތަކަށް އެހީތެރިވެދެއެވެ.
- ހަމައެއާއެކު، އެފަރާތްތަކުން ވިޔަފާރިން ހުންނަން ޖެހެނީ، ކުއްލިއަކަށް، ސިއްރު އަދި ބޭސްފަރުވާ (ޖިންސީ ފަރާތްތަކުން ހިމާޔަތް ދެމުން) އަދި ނަފްސާނީ ކައުންސެލިންގއާއި، ގާނޫނީ އަދި ހިޖުރަތުގެ ބޭނުން މުއައްސަސާތައް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެއެވެ. ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ މުއައްސަސާތަކާ އެއްބަސްވެ، ވިޔަފާރިން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް، މަދަނީ ޖަމާޢަތްތަކަށް އެކަށީގެންވާ އިތުރުން ފައިސާ ދައުލަތުން ފޯރުކޮށްދެއެވެ.[35]
- އަދި ގެ އިދާރާތަކާއި އިންޓަރނޭޝަނަލް އޯގަނައިޒޭޝަން ފޯރ މައިގްރޭޝަން (އައިއޯއެމް) ފަދަ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމާޢަތްތަކުން މާލީ އަދި މާއްދީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެމުންދެއެވެ.[36]

އަމިއްލަ ގައުމަށް އެނބުރި ދިއުމާއި މުޖުތަމައާ އަލުން ގުޅުމުގެ ކަންކަމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ކަމާބެހޭފަރާތްތައް

ބާޒާރުކުރުމުގެ ވިޔަފާރިން އެފަރާތްތަކުގެ އަމިއްލަ ގައުމަށް އެނބުރި ދިއުމާއި މުޖުތަމައާ އަލުން ގުޅުމުގެ ކަންކަމުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ކަމާބެހޭފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހާއްސަ ފަރާތްތަކާއި، ފުލުހުންނާއި، ކޮންސިއުލާ އިދާރާތަކާއި، އިމިގްރޭޝަނާއި ހިދުމަތްތަކުގެ ވެރިޔާތަކުގެ އިޖުތިމާޢީ ބާޒާރުކުރެވުމުން ފުރާ އަދި މަސްއޫލު ގައުމުތަކުގެ ކަމާބެހޭފަރާތްތައް ހިމެނެއެވެ. އެންމެ ރަނގަޅު ވިޔަފާރި އުސޫލަކީ ހަމަ ގައުމުގައި ހިފެހެއްޓުމާއި ނުވަތަ ވަގުތީ ފަރާތްތަކާ ހިފެހެއްޓުން، ބާޒާރުކުރުމުގެ ވިޔަފާރި ގައުމަށް އެނބުރި ފޮނުވުމަށް ތައްޔާރު ނުކުރެވޭނެ އުސޫލުތައް ދެނެގަނެވޭނެއެވެ.[37] އެންމެ ރަނގަޅު ވިޔަފާރި އުސޫލަކީ ހަމަ ގައުމުގައި، ވަގުތު ނުވަތަ ދާއިމީ ރާވާ ކަމުގެ ބާރުވެރިކަމުގެ ފަރާތްތަކުން ހިމާޔަތް ދިނުމަށް ފަރާތްތަކުން ބަޔާނާ ހިފާގޮތަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމެވެ. އެންމެ ރަނގަޅު ފަރާތްތަކުގެ އިޖުތިމާޢީ ހިދުމަތްތަކާއި ބައިގަނޑު ހެދުމަށް ޝިކާރަވެ އެއްވެސް ރަނގަޅު ގޮތެއް ނެތް ކަމަށް ފާހަގަ ކުރެވިފައިވާ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ ކުރުގެ މުއްދަތުގައި ބައިވެރިވެ ފިޔަވަޅުތަކެއް ނުވަތަ ވަގުތީ ނިންމުމެވެ. ޝިކާރަވާނަމަ، ބާޒާރުކުރުމުގެ ވިޔަފާރިން އަމިއްލަ ގައުމަށް އެނބުރި ދިއުމާއި މުޖުތަމައާ އަލުން ގުޅުމުގެ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭނެ ވަސީލަތްތައް ޤާއިމުކުރުމާއި، މުވައްޒަފުންނާއި މުރާޖަޢާކުރުމާއި ރިޕޯޓް ދިރާސާކުރުމުގެ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރެއެވެ. އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ މުޖުތަމައާ އަލުން ގުޅުމުގެ ކަންކަމުގައި ރައްކާތެރިކަމާއި ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް ހަމަހަމަ އުސޫލެއްގެ މަތީން ޝިކާރަވެފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ޤާނޫނީ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމެވެ. ގައުމަކުން އެހެން ގައުމަކަށް ގެންދިޔުމުގެ ހިދުމަތާ އަދި ސަލާމަތާ ގުޅުންހުރި ކަންކަން ރާވައި ހިންގުމުގެ ތެރޭގައި ހުރިހާ ފަރާތްތަކުގެ ޝަރުޢީ ހައްގުތަކަށް ބަލައި، ތަރުތީބުން ގޮވާލެވިފައިވާ ޒިންމާ ސާފުކޮށްދޭން ޖެހެއެވެ. އަދި ގެ ސަރުކާރުތަކާއި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމާޢަތްތަކާއި ވަގުތީ ވިޔަފާރިތަކަށް ފޯރުކޮށްދެވޭ ހިދުމަތްތައް ފަސޭހައިން ލިބެން ހުންނަ ކަމަށް ކަށަވަރު ކުރެވިފައިވާ، ޕޮލިސް ފޯރުކޮށްދެވޭ ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް ލިބޭ ކަމަށް ކުރިއާއި[38] ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭނެ ގޮތެއްގެ ސިޔާސަތަކީ ވަގުތު ނުވަތަ އެހެން ގައުމުތަކުގައި ހިފެހެއްޓުމާއި އަދި އިތުރު ފަރާތްތަކަށް ވަކިން ބަދަލު ހަރަކާތްތެރިވެވޭނެއެވެ.

35. އައިއެލްއޯ ހޯމްއޮފިސް އޮން ހިއުމަން ޓްރެފިކިން އިން ދި ޔޫރަޕިއަން ޔޫނިއަން، އައިއެލްއޯ، 2007، ޗެޕްޓަރ 4، އަދި ނޭޝަނަލް ރިފަރަލް މެކޭނިޒަމްސް، ޖޮއިނިންގ އެފަރޓްސް ޓު ޕްރޮޓެކްޓް ދަ ރައިޓްސް އޮފް ޓްރެފިކްޑް ޕާރސަންސް: އަ ޕްރެކްޓިކަލް ހޭންޑްބުކް، އޯއެސްސީއީ، 2004، ސ. 73-76.
36. އައިއެލްއޯގެ ގްލޯބަލް އެލަޔަންސް ޓީމް (ޖީއޭއެލް)އާއި ގުޅިގެން އަދި ސަރުކާރާއި ފިއްތަވެގެން އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އެއްސާ މެކޭނިޒަމެއް މެދުވެރިކޮށް އަހަރެއްގައި ނަގަވާ 6،000 އާއި 7،000 ދެމެދުގެ އަދަދަކުގެ ވިޔަފާރިތަކަށް ސީދާ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދެއެވެ.
37. ދެމެހެއްޓޭނެ ކުރިއެރުމަށް ބަލައި ޢިލްމީ ދިރާސާއެއް އެކުލަވާލާފައިވާ ކާރސެއިމްބްރަގް ދިރާސާ ތަރުޖަމާ، އެފަދަ ބާޒާރު ކުރުމުގެ ވިޔަފާރިއާއި ޢިލްމީ ދިރާސާއެއް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އަދި، އެންމެ ރަނގަޅު ތަޖުރިބާ ރައްކާތެރިވުމާއި ފަރާތްތަކާއި ވިޔަފާރިތަކުގެ އެއްބަސް ޖަހާ މައުލޫމާތު ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ ހުށަހަޅާ ނަމޫނާ ބާޒާރުކުރެވުން ފުރުޞަތު ގައުމުގެ ހާލަތާ ގުޅުންހުރިގޮތުގައެވެ.
38. އައިއެލްއޯ ހޯމްއޮފިސް އޮން ހިއުމަން ޓްރެފިކިން އިން ދި ޔޫރަޕިއަން ޔޫނިއަން، އައިއެލްއޯ، 2007، ޗެޕްޓަރ 3، އަދި ނޭޝަނަލް ރިފަރަލް މެކޭނިޒަމްސް، ޖޮއިނިންގ އެފަރޓްސް ޓު ޕްރޮޓެކްޓް ދަ ރައިޓްސް އޮފް ޓްރެފިކްޑް ޕާރސަންސް: އ ޕްރެކްޓިކަލް ހޭންޑްބުކް، އޯއެސްސީއީ، 2004، ސ. 80-83.

3.2 ސިޔާސީ ފެންވަރުގައި ވިޔަފާރިކުރުން

ބޮކްސް: ޓްރެފިކިންގުގެ ވިކްޓިމުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އެތައް ފަހަރު ހުރިހާ ފިޔަވަޅުތައް ވިޔަފާރިކުރުން ރަސްމީ ފަރާތްތަކަށް ގެނައުން

ކަމާބެހޭ ކޮންމެ ފަރާތެއްގެވެސް ވަކިވަކި ދައުރާއި މަސްއޫލިއްޔަތު ބަޔާންކުރާ މުއާމަލާތު އަދި އެންޓި-ޓްރެފިކިންގ (އެމްއޯޔޫ) ފަދަ އެއްބަސްވުންތަކެއްގައި ސޮއިކޮށްގެން ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ގައުމު ފިޔަވަޅުތައް އަޅާފައިވާ ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކާއި ނަގަމުން، އާ ކޮންޓްރޯލް ކުރާ ގޮތުގެ އިރުޝާދުތަކާއި ފުރުސަތު ބޭނުންކުރެވެނީއެވެ

ސިޔާސީ ފެންވަރުގައި ވިޔަފާރިކުރުން ބޭނުންވަނީ، ރައްކާތެރިކަން ދެމެހެއްޓުމުގެ ކަމާބެހޭ އެކިއެކި ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ބޯޑަރުތަކުގެ ގުޅުންތަކެވެ. ބައިނަލްއަޤްވާމީ، ސަރަޙައްދީ އަދި ގައުމީ ފެންވަރުގައިވެސް ވަރަށް ގިނަ ކޮންވެންޝަންތަކާއި ކުރުމުތައް ސިޔާސީ ފެންވަރުގައި ނިންމައި ވިޔަފާރިކުރުމުގެ އެއްބަސްވުންތަކެއްވެސް ހަދާފައި އެބައޮތެވެ.

މިގޮތުން ޓްރެފިކިންގުގެ މުއާމަލާތުގައި ބައިވެރިވާފަރާތާ، ބައިނަލްއަޤްވާމީ ފެންވަރުގައި ވަރަށް ބޮޑުން ވިޔަފާރިކުރުމުން ދައުލަތްތަކުން ކުރިމަތިލާ ކަންތައްތަކާއި ނިންމާފައެވެ. މިގޮތުން، ސަރަޙައްދީ ފެންވަރުގައިވެސް ވަނީ ގިނަ ކޮންވެންޝަންތަކެއް ކުރިން ނިންމާފައެވެ. މިސާލަކަށް، އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ސައުތު އީސްޓް އޭޝިއަން ނޭޝަންސް (އާސިއާން)ގެ ޑިކްލަރޭޝަން މިގޮތުން، ޕާސަން ޚާއްސަކޮށް އަންހެނުންނާއި ކުޑަކުދިން، ޓްރެފިކިންގާ ދެކޮޅަށް ގެންގުޅުމުގައި ބައިވެރިވެފައެވެ. މިގޮތުން ބަޔާނުގައިވާ، ޓްރެފިކިންގުގެ ވިކްޓިމުންގެ ހައްގުތަކާއި ކަރާމާތް ރައްކާތެރިކުރުމަށް އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތައް އެކުލަވާލުމަށް، ޓްރެފިކިންގް ކުރުން ހުއްޓުވުން ސަރަޙައްދީ ވިސްނުމުގެ މުހިއްމުކަމުގެ މައްޗަށެވެ.[39]

ދަ ކޯޑިނޭޓެޑް މެކޮންގް މިނިސްޓީރިއަލް އިނިޝިއޭޓިވް އެގެއިންސްޓް ޓްރެފިކިންގ (ކޮމިޓް) އެމްއޯޔޫ، އެކަމާ ބެހޭ އެމްއޯޔޫ އެއްގައި ސޮއިކުރީ 2004 ވަނަ އަހަރުގައެވެ. މި އެމްއޯޔޫގައި ސޮއިކުރުމުން، ގްރޭޓަރ މެކޮންގް ސަބްރީޖަންގެ ގައުމުތަކުން، ވިކްޓިމުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން، އެ މީހުންގެ ހާލަތުން އަރައިގަތުމަށް ސަލާމަތުން ފޮނުވުމާއި، އަލުން މުޖުތަމަޢާއި ގުޅުން ފަދަ، ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ކަންކަން ހިންގުމަށް ވިޔަފާރިކުރުމުން އެ ގައުމުތަކުގެ މައްޗަށް ވަނީ ކަނޑައަޅާފައެވެ.[40] ކޮމިޓްގެ ޕްރޮސެސްގެ ދަށުން، އާގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމާޢަތްތަކުން، ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުނައްޒަމާތަކާއި އެއްގޮތަށް ގޮވާލާ މަދަނީ މިގޮތުން ޓްރެފިކިންގާ ދެކޮޅު އެއްބަސްވުމުގައި އުސޫލުތަކެއް. ކޮމިޓްގެ އަހަރީ މަސައްކަތު ޕްރޮގްރާމުގައި އެއް ގޮތް އިތުރުކުރެވި، ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ (ޕްރޮޓެކްޝަން)، ޝަރީޢަތް ފަރާތްތަކާއި، އިޖުތިމާޢީ ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކުގެ އަންހެނުންގެ ކަންތައްތަކާބެހޭ މުޤައްރިރު ހިމެނޭ (އޮފީޝަލުންގެ މަސައްކަތް އެކުލަވާލުމާއި ގުޅޭ ބާއްޖަވެރި ޕްރޮސެސް) ޓްރެފިކިންގާ ދެކޮޅަށް އަދި ސިޔާސަތުތަކާއި ފިޔަވަޅުތައް ގެ ނިންމުންތައް ނިންމައެވެ. މި ދެކޮޅު އެކުލަވާލުމަށް ފިޔަވަޅުތައް ކަންކަން ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ސަރަޙައްދީ އަދި ގައުމީ ފެންވަރުގައި ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި އެވެ. މި ފަދަ ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި އިދާރީ އޮފިސަރުންނާއި، ޤާނޫނީ ހިދުމަތް، މަދަނީ ފަރާތްތަކާއި އަދި ކުޑަކުދިން ފަރާތްތައް ހިމެނެއެވެ.[41]

ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ކުރާ މަސައްކަތުގައި ސަރަހައްދީ ފެންވަރުގައި ވިޔަފާރި ކުރުމުގައި ސިޔާސީގޮތުން ކުރުމުގައި ނިންމާފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި އިތުރު މަސައްކަތް ފެނިގެންދިޔަ ސާކް ގައުމުތަކުގެ މެދުގައި ވެފައިވާ އަންހެނުންނާއި ކުޑަކުދިން ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ޓްރެފިކިންގ ހުއްޓުވުމަށް ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ސައުތު އޭޝިއަން އެސޯސިއޭޝަން ފޮރ ރީޖަނަލް ކޯޕަރޭޝަން (ސާކް) ކޮންވެންޝަން އޮން ޕްރިވެންޓިންގ އެންޑް ކޮމްބެޓިންގ ޓްރެފިކިންގ އިން ވިމެން އެންޑް ޗިލްޑްރަން ފޮރ ޕްރޮސްޓިޓިއުޝަން ހިމެނެއެވެ.[42] މި ކޮންވެންޝަނަކީ ޓްރެފިކިންގް ވިކްޓިމުންނަށް ރައްކާތެރި ހިޔާ (ޕްރޮޓެކްޓިވް ހޯމްސް) ގާއިމުކޮށް ހިންގުމަށް ސަރުކާރުތަކަށް ޝަރުޠުތަކާއި ބަލަހައްޓާނެ ގައުމީ ފަރާތްތައް ކަނޑައަޅައި، ބަލަހައްޓަމުން ގެންދިއުމަށް އެއްބަސްވެފައެވެ.

ސިޔާސީ ގޮތުން ވިޔަފާރިކުރުން ގައުމީ ފެންވަރުގައި ވަކިން ގިނަ ބޮޑު ހިނގައެވެ. މިގޮތަށްޓަކައި، ސަރަޙައްދީ ސަރަޙައްދު ނޫން ފަރާތްތަކާއި، ގައުމުތަކާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ކަސްޓަމްތަކާ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ހަރުދަނާ އިތުރު ފިޔަވަޅުތައް ހިމެނެއެވެ. ކޮންމެ ފަރާތަކުން އެކަށީގެންވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަނޑައަޅާފައެވެ. އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުތުތައް، އެކަމާ ގުޅޭ ސިޔާސަތުތަކާއި، ގައުމު ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ތެރޭގައި ސަރަޙައްދީ ފިޔަވަޅުތައް ހިމެނޭ ގޮތަށް ރަނގަޅަށް ހިންގުމަށް ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކުގެ ގޮތުން ސަރަޙައްދީ ފެންވަރުގައި ސިޔާސީ ގޮތުން ވިޔަފާރިކުރުމަށް، ސަރަޙައްދީ ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި އިތުރު ފަރާތްތަކާ ހިސާބުން ގުޅުން ބެހެއްޓުމަށް ހިމެނެއެވެ.

---

39. www.asean.org/communities/asean-political-security-community/item/asean-declaration-against-trafficking-in-persons -particularly-women-and-children-3

40. ކެމްބޯޑިއާ، ޗައިނާ، ލާއޯ ޕީޑީއާރު، މިޔަންމާ، ތައިލެންޑު އަދި ވިއެޓްނާމް.

41. http://www.no-trafficking.org/commit.html

42. ސައުތު އޭޝިއަން އެސޯސިއޭޝަން ފޮރ ރީޖަނަލް ކޯޕަރޭޝަން (ސާކް) ކޮންވެންޝަން އޮން ޕްރިވެންޓިންގ އެންޑް ކޮމްބެޓިންގ ޓްރެފިކިންގ އިން ވިމެން އެންޑް ޗިލްޑްރަން ފޮރ ޕްރޮސްޓިޓިއުޝަން، 2002، ސާކްގެ ޤައުމުތަކުގެ ތެރޭގައި ބޫޓާން، އިންޑިއާ، ދިވެހިރާއްޖެ، ނޭޕާލް، ޕާކިސްތާން އަދި ސްރީލަންކާ ހިމެނެއެވެ.

3.3. ތަންފީޒު ފުށުއަރުވައި ވިލަރެސްކުރުން

ޓްރެފިކިންގުގެ އިންސިޑެންޓުގައި ވިކްޓިމުންނަށް ސަޕޯޓުދެވޭނެ ކަރަދާހުގެ ބަދަލުގައި ޓީމު ފަރާތްތަކުގެ ހިއްސާއާއި، އެކަށީގެންވާ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި، ތަފާތު ހިދުމަތްތަކަކީ އެ މަސައްކަތަކީ އަނެއް މަސައްކަތާއި ގުޅޭ ކަންތައްތަކެއް ގޮތުގައި ހިދުމަތްތަކަށް، ވިލަރެސްކުރުން މުއައްސަސާތަކުގެ ހިދުމަތް ހަރުދަނާ ކަމަށް ކަންތައްކުރުން މުހިއްމު ކަމެކެވެ. ނަތީޖާ ފެންނަ ގޮތަށް ތަންފީޒުކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި ވިލަރެސްކުރުން ޕްރޮޓޮކޯލްތަކާއި އަދި ވިކްޓިމް ރެފަރަލް މެކޭނިޒަމް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ހިދުމަތްތަކަށް ހަވާލުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ފޮނުވައިދިނުމާއި ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި، ވިކްޓިމުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ އުސޫލު މަރުހަލާތަކުގައި ގެންގުޅެން ޖެހޭ މަސައްކަތްތަކާއި ދިނުން ޖެހޭނެއެވެ.[43] އެންމެ ފުރިހަމަ ފުރުސަތު ގާއިމުކުރުމަށް، ކަމާބެހޭ އެކި ފަރާތްތަކާއި ފުރިހަމަ ފަރާތްތަކުގެ ދައުރާއި ހިދުމަތްތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު ބެލެހެއްޓުމަށް ތަފާތު ދަރަޖަތަކުގެ ފަރާތްތަކުގެ ގުޅުން ހިފެހެއްޓުމަށް މުއައްސަސާތަކާއި އެކުގައި ޓީމުތަކެއް ގޮތުގައި ސަރުކާރާއި އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި ހިންގާ ވިލަރެސްކުރުމުގެ މެކޭނިޒަމްތައް ސިފަކޮށްދެވިފައިވާ "ތަރުތީބު މުޅި ނިޒާމުގެ އެންމެ ރަނގަޅު މެކޭނިޒަމްއަކީ ތަފާތު ގަވާއިދުތަކާއި ދިނުން ވިލަރެސްކުރުމުގެ ސިޔާސަތު، ޓްރެފިކިންގުގެ ވިކްޓިމުންނަށް އިންސާނީ ހައްގުތަކާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ކޮމިޝަނުތަކާއި ވާޙިދު ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތް ހިންގާ ބާރުވެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ މެކޭނިޒަމްއެކެވެ."[44]

ސިޔާސީ ފުށުއަރުވައި އެންމެ ކާމިޔާބު ރައްކާތެރިކަން ހިދުމަތްތަކުގެ، އިނގިރޭސި ފޯރުކޮށްދޭ ކޮމިޝަނުތަކުގެ ގުޅުން، އެ ކޮމިޝަނުގެ ތަންފީޒުކުރުން ބޭނުންކުރާ އެންމެ ވަސީލަތަކީ، ޓްރެފިކިންގުގެ ވިކްޓިމުންނާ އެހީތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަން ލިބިދިނުމަށް، ސަރުކާރާއި ކަމާބެހޭ އަދި ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި ވިލަރެސްކުރުމުގެ ކަންތައްތަކަށް ރައްކާތެރި ސަފުހާއެއް ދެނެގަނެވޭނެއެވެ. ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތައް މި ފަދަ ގޮތަކަށް، ވިކްޓިމުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ގެންގުޅެން ސިޔާސަތުތަކާއި އިތުރު ފަރާތްތަކުން ތަންފީޒުކުރުން އިތުރަށް ރަނގަޅު ކުރެވިދާނެއެވެ.

ވިލަރެސްކުރުމުގެ މެކޭނިޒަމްތަކަކީ، ގިނަ ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ ގޮތް ބަޔާންކުރާ، ޕްރޮސެސް ޕްރޮޓޮކޯލް، އެއީ ފަރާތްތައް ބައިވެރިކުރުމުގެ މަގުފަހިކުރާ ވަސީލަތެވެ. މި ފަދަ އިންތިޒާމުތަކަކީ އެއް ސިސްޓަމްގެ ގޮތުގައި ޓްރެފިކިންގާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ އެއްބާރުލުމާއި ގުޅުން ބަދަހިކުރުމާއި ހަރުދަނާ ސިޔާސަތުތަކާއި ގުޅޭ ކަންތައްތައް ވިލަރެސްކުރުމުގެ ސިސްޓަމެއް ބަޔާންކުރެއެވެ. މި ފަދަ ޕްރޮސެސްގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ދައުރާއި ޒިންމާ ބަޔާންކުރުމާއި އިންފޮމޭޝަން ހިއްސާކުރުމާއި ބެހޭ ގޮތުން ގަވާއިދުތައް ހިމެނެއެވެ.[45] ސަރުކާރު ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރީޢަތާއި ސަލާމަތީ ދާއިރާ (ފުލުހުން، މަސައްކަތުގެ ދާއިރާ، އިމިގްރޭޝަން)، ސިއްޙީ ހިދުމަތް (ޑޮކްޓަރުން އަދި ނަރުހުން)، ޖިންސީ ގޮތުން ފޯރުކޮށްދޭ ހިދުމަތްތަކާއި ޕްރޮސިކިއުޝަން (ޕީޖީ އޮފީސް) އަދި ކަމާބެހޭ ވަޒީރު އޮފީސްތަކާއި އާއިލީ ހިދުމަތްތަކުގެ (އާއިލާ އަދި ކުޑަކުދިންގެ ހިދުމަތް) އަދި ޓްރެފިކިންގާ ބެހޭ ވިލަރެސްކުރާ ފަރާތްތައް ހިމެނެއެވެ. ސަރުކާރު އިދާރާތަކާއި ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރާ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ވިކްޓިމުންނަށް ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ޖަމްޢިއްޔާ ޖަމާޢަތްތަކާއި ވަކީލުން، ކޮމިއުނިޓީގެ ބަދަލު ގެނައުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތައް ހިމެނެއެވެ. މިހެން ޓްރެފިކިންގުގެ ގޮތުން ކަންކަން ބެލުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ގޮތުންވެސް ތަފާތު ފަރާތްތަކުގެ ދައުރު ހިމެނިގެންދެއެވެ. ރާއްޖޭގައި ފުލުހުންގެ ޓްރެފިކިންގް ޔުނިޓާއި، މި ފަދަ މަސައްކަތްތަކުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ވެރިކަމުގެ މުއައްސަސާތަކާއި ޖިންސީ ފަރާތްތަކުގެ ދައުރު ހިމެނެއެވެ. މި ގޮތުން ސަރުކާރާއި އަމިއްލަ ފަރާތްތަކާއި ވަކިވަކި ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތައް ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރުމަށް ފުރުސަތު ލިބިގެންދާނެއެވެ. ޓްރެފިކިންގުގެ ވަކިވަކި މަރުހަލާތަކުގައި ތަންފީޒުކުރުމުގެ ދައުރާއި މުއައްސަސާތަކުގެ ހިއްސާ ހަރުދަނާކޮށް މަސައްކަތް ކުރުމުގެ ގޮތުން ސަރުކާރުގެ ޒިންމާ އޮންނާނެއެވެ.

43. މިސާލަކަށް ގައިޑްލައިންސް ފޯ ދަ ޑިވެލޮޕްމަންޓް އޮފް އަ ޓްރާންސްނޭޝަނަލް ރެފެރަލް މެކޭނިޒަމް ފޯ ޓްރެފިކްޑް ޕާސަންސް އިން ޔޫރަޕް: ޓީއާރުއެމް-އީޔޫ، އައިސީއެމްޕީޑީ 2010.

44. ނޭޝަނަލް ރެފެރަލް މެކޭނިޒަމްސް، ޖޮއިނިންގ އެފޯޓްސް ޓު ޕްރޮޓެކްޓް ދަ ރައިޓްސް އޮފް ޓްރެފިކްޑް ޕާސަންސް: އަ ޕްރެކްޓިކަލް ހޭންޑްބުކް، 2004,OSCE/ODIHR2، ސަފ.15.

45. ހިއުމަން ޓްރެފިކިންގ: ޖޮއިންޓް ޔޫއެން ކޮމެންޓަރީ އޮން ދަ އީޔޫ ޑައިރެކްޓިވް - އަ ހިއުމަން ރައިޓްސް ބޭސްޑް އެޕްރޯޗް، OHCHR/UNHCR/UNICEF/ UNODC/UN ވިމެން އެންޑް އައިއެލްއޯ، 2011، ސަފ.50 އަދި ކައުންސިލް އޮފް ދަ ބޯލްޓިކް ސީ ސްޓޭޓްސް، ... 2008.

ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ވިލަރެސްކުރުން ވަރުގަދަ ކުރުމަށްޓަކައި ސިޔާސީ ފެންވަރުގައި ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ތަންފީޒުކުރުން

ހަމަޔަށް ސިޔާސީ ކޮމިޓްމަންޓްތަކުގައި ވީނަ މުހިންމު ބައިތަކެއް އެކުލެވެއެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި:

- ކުރަން ނިންމާފައިވާ ކަންތައްތަކުގައި ބައިވެރިންނާއި އެ ފަރާތްތަކުގެ އިހުތިސާސާއި، މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ސަރަހައްދު
- އެއްބަދަލުވުން ބޭއްވުމުގެ މައިގަނޑު ބޭނުމާއި އުސޫލުތައް
- ކުރަން ނިންމާފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ފައިދާކުރާނެ ބަޖެޓް ގުރޫޕުތައް
- ސަރުކާރާއި އެކު އަދި ސިވިލް ހިއްސާދާރުންގެ ޒިންމާ މުއައްސަސާތަކާއި ބައިނަލްއަޤުވާމީ އިންސާނީ ހައްޤުތަކުގެ
- އެއްބަދަލުވުމުގެ އިޖުތިމާޢީ
- ކުޅަދުންތެރި އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތުތައް އަދިވެސް ސިޔާސީ ޑިޕާޓްމަންޓް ކުރަންނިންމާފައިވާ ކަންތައްތައް ދައުރު ސިފަވަނީ ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުން ރައްކާތެރިކުރުމަށް އެކަމުގެ ބައިވެރިން މި ދަންނަވާ ފުރުޞަތުތައް ނެގުމުންނެވެ:
- ސިޔާސީކޮމިޓީން ކުރަން ނިންމާފައިވާ ކަންތައްތަކަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް މާލީ އެހީ ޚަރަދުން.
- އެންމެ ފުރަތަމަ މަރުހަލާގައި އެހީތެރިކަމާއި ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ބާރުތަކުގައި، ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުން ކަމަށް ޝަކުވާކުރާ މީހުންނަކީ އަސާސީގޮތެއް ބުލީކުރުމުގެ ޝަކުވާތަކުގައި ޢާއިލާއާއި މީހުންނާ ގުޅޭ ބެހޭގޮތުން.

މިފަދަ ބަލާއިރު، އެމީހުންގެ ރައްކާތެރިކަމަށް، ނުވަތަ ބުލީކުރާފަރާތުގެ ނަފްސާނީގެ ސަލާމަތް ކުރުމަށް ކުރެވޭއެވެ ކަމަށްހާނެ އެކަށީގެން ބަލައިގަނެ ނުވަތަ ނަގާއެވެ.

- ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުންނަކަށް ބެލުމަށް ފަރާތްތަކަށް، އެ ފަރާތްތަކަށް އެއްޗެ ބަލަހެން، ރައްކާތެރިކަމާ އެހީތެރިކަމާއި ސަލާމަތް ޙިމާޔަތްދޭ ފަރާތްތަކާއި ބެހޭ މަޢުލޫމާތު އަނގަބަހުންނާއި ލިޔުމުން ފޯރުކޮށްދިނުން
- ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުންނަކަށް ބެލުމަށް ފަރާތްތަކަށް، ހިނގައިދިޔަ ކަންކަމާގުޅޭ ވިސްނުމުގެ މުއާމަލާތް ދިނުން
- އެ ފަރާތްތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމާގުޅޭ ހާލަތު ނުވަތަ ޖިންސާއި އަދިވެސް ތަރުހީބުގައި ބައިވެރިވުމާއި ނުވަތަ ކުންފުނީގެ ތަކެއްޗާއި ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުން ބަލާގޮތް ފަރާތްތަކަށް ދިނުމުގެ ރައްކާތެރިކަމާ ސަރުކާރު ހިދުމަތް ދިނުމާ ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ މުހިންމު ހުދުކޮށްދޭ ޚިދުމަތް ދެވުން
- ޖިންސީ އަނިޔާ ހިންގުމާއި ރައްކާތެރިވާ ފަރާތްތަކަށް އެއްބާރުލުން ދޭން ނިޒާމާ ވިސްނުން ނުވަތަ އަދިވެސް ގުޅުން ބަދަލު ބާރުވެރިވާ ގުރޫޕުތަކާ ދިމާވެސް ރައްކާތެރިކަމާއި ގުޅޭ ރަސްމީކަމާއި ވުޒާރާއަށް ގުޅުންހުރި ސަރުކާރާއި އަދި ޖަމާޢަތްތަކާއި
- ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުން ކަމަށް ބެލުމަށް ފަރާތްތަކަށް ބުލީކުރާ ފަރާތަށް އެއްޗެސް ނުރައްކާތެރިވެދާނެ ކުރިމަތިވާ ނިސްބަތުން ބެލުމަށް އަދިއެއް ޖާގައްތަކުގެ ބައިވެރިން މަސްވަރާކުރުން
- ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުންނަކަށް ބެލުމަށް ފަރާތްތަކަށް، އެ ފަރާތްތަކަށް އެއްޗެ ބަލަހެން، ޝަރުޢީ ކަންކަން ކުރިއަށްދާން ގޮތް ބާރު މަޢުލޫމާތު ދިނުން
- ޝަރުޢީ މަރުހަލާތައް ހިނގަމުން ދާއިރު އާއި، އޭގެ ކުރިންނާއި އެކަންކަމުގެ ފަރާތްތަކުން ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުންނަށް ބެލުމަށް ފަރާތްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ދިނުމަށް ކުރަމުންދާ ފަރާތްތަކުގެ ދަށުން ދިރިއުޅުން
- ފިޔަވަޅު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު، މާލީ އެހީތެރިކަން ނުވަތަ ފިޔަވަޅު އަނިޔާއާއި ނުވަތަ މަޖިލީހުގައި ހުށަހަޅާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ކުރުމުގައި ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުން ބެލުމަށް ފަރާތްތަކަށް އެހީތެރިކަން ފިޔަވަޅު.
- ޖިންސީ އަނިޔާގެ މަރުހަލާތަކުގައި ހިމެނުން، ބުލީކުރުމުގެ ވިކްޓިމުންނަށް ބާރުދޭނޭ ރައްކާތެރިކަމަށް ކޯޓުތަކުގެ ބާރު، އިޖުތިމާޢީ އަދި އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ދުނިޔޭގެ ފަރުދުންގެ މުޖުތަމަޢު ގުޅުން ހޯދުން އެހީތެރިވެ، ބަދަލުވެ ދިނުން އަދި އަމިއްލަ ބުލީކުރުމަށް އޮތް ދިރިއުޅުން ކުރެވުން.

4 ވަނަ ބައި:

ބޮޑެތިކުދިންގެ ވިއްބިމުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭނެ ގޮތުގެ ބިލްއްޕްރިންޓު

✓ **ވިއްބިމުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ މައިގަނޑު އުސޫލުތައް ހިފެހެއްޓުން**

- ބޮޑެތިކުދިންގެ ސިއްހީ ހާލަތާއި ގުޅޭ ގޮތުން، އާންމު އުސޫލާ ހަމައަށް ގަވާއިދާއި އެއްގޮތްވުން ނޫން ...
- ވިއްބިމުންނަށް އެކަށީގެންވާ ޖިސްމާނީ އަދި ނަފްސާނީ އަޅާލުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
- ޖިންސީ، މާލީ، ނަފްސާނީ އެންމެހާ މަސައްކަތްތަކުގެ ވިއްބިމުންނަށް ގެއްލުން އަދި އުނިކަން އެކުލެވޭ ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
- ބޮޑެތިކުދިންގެ ޝަކުވާތަކަށް ފުރުޞަތު ދޭ ނިޒާމެއް ގާއިމްކޮށް، ރައްކާތެރިކަމާއި ބެހޭ އުސޫލުތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު ރައްކާތެރިކަމާއި ރިޕޯޓުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.
- ވިއްބިމުންނަށް (ފެންވަރު، ހެލްތު އިންޝުއަރެންސް) ރައްކާތެރިކަމާއި އަސާސީ ގޮތުން ދިރިއުޅުމަށް ކަށަވަރު، އެ މުހިންމު ގޮތްތަކަށް ކުރިމަތިވާ ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.
- ވިއްބިމުންނަށް ހިދުމަތާއި އަދި އެކަށީގެންވާ ގޮތުން ބަދަލު ދިނުން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

✓ ބައިނަލްއަގްވާމީ ގޮތުން ޤަބޫލުކުރެވޭ ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ބައިބަލް ތަންފީޒުކުރުން: މިހުން ބޮޑެތިކުދިންގެ މަސައްކަތުގައި އެންމެ ކުޑަމިންވަރަކަށް އިޖުރާއަތް މަސައްކަތުގެ ގޮތުން ގެންގުޅެންވާނެއެވެ. މަސައްކަތް ޖިންސީ އިޖުރާއަތް އަދި ބޭނުންކޮށްގެން ބަލަހައްޓާ ސިޔާސަތުތައް ތައާރަފުކުރުން.

✓ ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ގެންގުޅޭ ގޮތްތަކާއި ވިއްބިމުންނަށް އަމާޒުކޮށް ހަރުދަނާކޮށް ކަނޑައެޅުން: ވިއްބިމުންނާއި އަދި އުމުރުންގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ގުޅޭ ގޮތުން ގެންގުޅޭ ސިޔާސަތު، ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ގެންގުޅޭ ގޮތްތަކާއި ވިއްބިމުންނަށް އަމާޒު ހަރުދަނާކޮށް ކަނޑައެޅުމަށް ވިއްބިމުން ރައްކާތެރިކުރާ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ސިޔާސަތު ފަދަ އަދި ރައްކާތެރިކަމާއި ގުޅޭ ގޮތުން، ވިއްބިމުންގެ ޖީލު ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކާއި ދެމެހެއްޓުމަށް ބޮޑެތިކުދިންގެ އެކަށީގެން ވިއްބިމުންނަށް ހިންގާ އެއްބަސްވުން ވާންޖެހޭނެއެވެ.

✓ އެއްބާރުލުން ދިނުމާއި އަދި ކުދިންނަށް ގެންގުޅެންޖެހޭ ވިއްބިމުން ރައްކާތެރިކުރުން: ވިއްބިމުންގެ ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ނިޒާމު އެކުލެވޭ ގޮތުގެ، ޖިންސީ އަދި ބެހޭ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވުމަށް އެއްބާރުލުން ނިޒާމު ނިޒާމުތަކާއި ސިޔާސަތު، ވިއްބިމުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ދައުރުގެ މައްސަލަ އެންމެ ޖިންސީ އަދާކުރަންޖެހޭނެއެވެ.

✓ ފުރިހަ ކަންކަމުގައި ވިޔަފާރިތަކުގެ ވިއްބިމުންނަށް ދެމެހެއްޓުމަށް ދިރުން: ކުރަންޖެހުން މަޢުލޫމާތު އަޅައިގަތުމަށް ވިޔަފާރިތަކުގެ ދެމެހެއްޓުމަށް ވިއްބިމުންނަށް ވަޒީފާދިނުމަށް، ފުރިހަ ކަންކަމުގައި ވިޔަފާރިތަކުގެ ދެމެހެއްޓުން އަދި އެއްގަމުގައި ވެސް ދެމެހެއްޓުމަށް ބޮޑެތިކުދިން ފެށުމާ ވިއްބިމުން ވަޒީފާ ވަކި ގޮތަކަށް ދެވިނުން އެހެނިހެން ކަންކަމަށް، ބޮޑެތިކުދިން ކުރި ފަށާއިރު ޖިންސީ އަދި ބެހޭ އިޖުރާއަތުގައި ވިއްބިމުގެ ބައިވެރިވާން ބޭނުންވުމާއި ތަރުހީބުވުމަށް، ރައްކާތެރިކުރުމަށް ކަންކަމެވެ.

✓ އިންސާނުން ބޮޑެތި ކުރުމުގެ ވޯޓުދިނުން ބެލުން ފުރުޞަތުދިނުމަށް ސަރުކާރުގެ ޒިންމާއެއް ކަމަށް ދެކެވެއެވެ: އާއްމު އިން ދަށް ކުރުމަށް ފަރާތްތަކަށް ހުޅުވާލުމާއި ހަމަ ހިފެހެއްޓުން ސަރުކާރުގެ (އިންޓަރނޭޝަނަލް) ސަރުކާރުތަކުން ފުރުޞަތު ދޭން އެއްގޮތަށް ހުރިހާ އަމިއްލަ ހަމައެކަނި އެއް ހިނދެއް ބޮޑެތިކުރުމުގެ 6ވަނަ މާއްދާއާއި ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ ފަރާތްތަކުގެ ޒިންމާ ސަރުކާރުތަކާއި އަދި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ އެހީތެރިކަމާއި ބެހޭގޮތުން ހަމަހަމަކަމާއި، އެދިގެންވާ ދިރާސާ ކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ތަކުރާރުކޮށް ކަށަވަރުކުރާނެއެވެ:
• ހިއްސާކުރުމުގެ ނުވަތަ އެޖެންޑާ ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ވޯޓުދިނުން ބެހެއްޓުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމާއި ހަމަހަމަކަން
• ވޯޓުދިނުން ހިނގުމުގައި ބޭނުންވާ ސަރުކާރުތަކުގެ ނުފޫޒު އެކިފަރާތްތަކުގެ ހިމާޔަތް ކުރުމަށް އެދިގެންވާ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ އެއްގޮތް މުޅިމުޖުތަމަޢުގެ ނުފޫޒު ހަމަހަމަކުރުން
• ވޯޓުދިނުން ރަނގަޅު ފަރާތަކުން ގޮވާލުމުގެ ހިތްހަމަ އަދި ކޮންމެ ފަރާތެއް ފަރާތްތަކާ ވާހަކަދެއްކުމާއި ބައިވެރިވުމުގެ ހައްޤު ވޯޓުދިނުމަށް ޕޮލިޓިކަލް ކަމުގައި މުއައްސަސާ އެދިގެންވާ ދިނުން
• ވޯޓުދިނުމުގެ ޖާގަކުރުމުގައި އިންތިޚާބުތަކާއި އަދި އެއް ކަނޑައެޅުން ހަމަހަމަކަން، ބޮޑެތި ކުރިމަތި ފަރާތްތަކުގެ ބިރުދެއްކުމާއި، ގޮތްތަކާއި ބައިވެރިވުމުގެ ވިސްނުމާއި ސަރުކާރު ކަނޑައެޅުން

✓ ޖިންސާއި އަޤީދާގެ ކުލަ މުޖުތަމަޢުގައި ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި ވަކިކުރުން: ވޯޓުދިނުމަށް ބޭނުންވާ ސަރުކާރުތަކުން ހުރިހާ، ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން، ހިންގުމަށްފަހު އަދި ޝަރީޢަތުގެ ސިއްރުކަން ބެލެހެއްޓުމަށް. މިގޮތުން، މިގޮތް ބޮޑެތި ފުރުޞަތުދޭ ވޯޓުދިނުމަށް ފުރުޞަތުދީ ސަރުކާރުތަކުގެ ހުރުމަތްތަކަކީ ބެލެހެއްޓުމަށް ބާރުލިބޭ އެއްގޮތަށް ބޭނުންތެރި ހުރުމަތްތަކުގެ ހުރުމަތްތަކަށް ދައުލަތުގެ ހިސާބު އުސޫލުތަކުގައި ހިނގުމުގެ.

✓ އިންސާނުން ބޮޑެތި ކުރުމުގެ ވޯޓުދިނުމާއި އެކަމުގެ ހަނގާމާ ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުން: މިގޮތުން ބޮޑެތި ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ސަރުކާރުތަކުގެ ފުރުޞަތުދިނުމުގެ މާއްދާތަކާއި، އިންސާނުން ބޮޑެތި ކުރުމުގެ ވޯޓުދިނުމާއި އެކަމުގެ ހަނގާމާ ޝަރީޢަތުގެ ބާރުލިބޭ އެހީތެރިކަމުގެ އެއްވެސް ކަމަކާ މިންގަނޑު ފުރުޞަތުދެއްވާ. މިގޮތަށް އެހީތެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުމުގެ ދައުލަތުގެ ސަރުކާރު ފުރުޞަތުއެއް ކަނޑައަޅާފައިވާނެއެވެ. ޖިންސާއި އަޤީދާގެ ނިޒާމު އެނގޭ އަދި ވޯޓުދިނުމަށް އެހީތެރިވުމަށް ހުއްޓަ ބޮޑެތިކުރުމުގެ ވިސްނުމާ އަމިއްލަ ޖަމާޢަތްތަކާއި މަދަނީ ޖަމާޢަތްތަކުން ވޯޓުދިނުމަށް މިފަދަ އެހީތެރިކަން ފުރުޞަތުދިނުމުގައި އެހީތެރިވެދޭނެއެވެ.

✓ ޖިންސާއި އަޤީދާގެ ކުލަ މުޖުތަމަޢުގައި ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި ވޯޓުދިނުމަށް އެހީތެރިވުން: ޝަރީޢަތުގެ ތަފާތު ކުލަ ބަލައިގަނެވޭ ވޯޓުދިނުމަށް ޖިބްގެނޫ ކުރިމަ އަދި ސަލާމަތީ ސަބަބު ތަފާސްގެ މުޅިމުޖުތަމަޢު ވޯޓުދިނުމަށް އެދޭ ބަލަހައްޓާ އެދިގެންވާ ދައުލަތުން ފުރުޞަތުދިނުމަށް. ހަމައެއާއެކު، ވޯޓުދިނުމަށް އެދިގެންވާތީ ގުޅޭ ހައްޔަރު ޖިންސާއި ދެފަރާތް އެހީތެރިވުމަކީ ވޯޓުދިނުމަށް ނިޔަތް ސަރުކާރު ފުރުޞަތު ވިސްނުމަށް ދައުލަތުން ފުރުޞަތުދިނުމަކީ މަސައްކަތްތަކެއް ކަމަށްވާނެއެވެ.

✓ ވޯޓުދިނުމުގެ ބޮޑެތި ކުރިއަރުވާ ސަރުކާރުތަކުގެ ހުރުމަތްތަކަށް ހުކުމްތަކުގެ އިދާރީ: ނަޒަރު ހުރުމަތްތަކަށް ސަރުކާރުތަކުން ހިފެހެއްޓުމަށް ހުރުމަތްތަކާއި ބޭނުންވާގޮތަކީ އެކުލެވޭ ވޯޓުދިނުމުގެ ބޮޑެތި ކުރިއަރުވާ ސަރުކާރު އިސްލާހުކުރުމަށް ހަމަޖެހުމުގެ ދައުލަތުގެ ވަކިކުރުން ވަސީލަތްތަކެވެ. މިގޮތުން، މިއަދު ހުރިހާ ގަވާއިދު ކުރިއަރުވާ އަދި/ނުވަތަ ސަރުކާރުތަކާއި ފުރުޞަތު ކަނޑައެޅުން އިންތިޚާބުތަކުގެ ވަގުތު ރައްޔިތުން ހުރުމަތްތެރިކަމާއި އިސްލާހުކުރާ ހުރުމަތްތަކުގެ ހުކުމްތަކާއި އެކުލެވެއެވެ. އެހެންކަމުންނެވެ، ކުރިއެރުން. ވަކިން ހުރުމަތް އިންތިޚާބު ބޮޑެތިކުރާއި ތަޢުލީމީ ފުރުޞަތުތަކާއި ހިނގުން، ބައިވެރިވުމަށް މަޢުލޫމާތު ނިވާކުރެވޭނެއެވެ.

✓ އެހީތެރިކަމާއި ސަރުކާރުތަކުގެ ހުކުމްތަކަކީ ބައިވެރިވުމަށް ހިތްޖެހުމަށްޓަކައި ކަމުގެ ތަފާތުތައް ތަޢާރަފްކުރުން: އެހީތެރިކަމާއި ސަރުކާރުތަކުގެ ހުކުމްތަކަށް އަމަލުކުރި ތަޢުލީމާ މަސައްކަތް ބެލެހެއްޓުމާއި ގުޅޭ ސަރުކާރު އިންތިޚާބުތަކުގައި ނަޒަރުކުރެވޭ ގުޅުންތަކެވެ. ދިރާސާ ކުރުމުގެ ވަގުތު ކަންކަން ހުރިހާ ހުރުމަތްތެރިކަމާއި، އެކަންކަމަށް ރަނގަޅު ކުރާނެ ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ތަފާތު ހިމަނައި ފުރުޞަތު އެހީތެރިކަމުގެ ސަރުކާރުތަކާއި ހުރިހާ ދުވަހެއް ފާހަގަ ކުރުމަކީ ހުކުމްތަކުގެ އެއްވެސް ކަމެކެވެ.

✓ ދުމުހެއްޓެވި ޒަރޫރަތް ރައްކާތެރިކަން ޕްރެކްޓިޝަނަރުންގެ ހައްލުތަކުގެ ތެރޭގައި އެކަށީގެންވާ ބަދަލު ޕްރެކްޓިޝަނަރުން: ޖިންސީ އަނިޔާގެ ކޭސްތަކުގެ ބޭރުން ވިޔަފާރިކުރަން ބަދަލު ދިނުން ގޮތުގައި ޕްރެކްޓިޝަނަރުންނަށް ދެއްވުމަށް ވިސްނުންޖަހާކަށެވެ. ބޮޑުފުރުސަތުތަކުގެ ވިޔަވުމުގެ ތެރެއިން އެގޮތުގެ ރައްކާތެރިވުމަށް ނުރުން ޕްރެކްޓިޝަނަރުން ބަދަލު ހުރިމުގެ ޕްރޮސެސްތަކާ ހަމައެކަނި ނުވާކަމުގެ ވިސްނުންތަކެވެ.

✓ ބޮޑުވާ ކުރުމުގެ ވިސްތާރުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ މަސައްކަތް ވިޔަފާރި ކުރުމުގެ ގަނޑު މުއައްސަސާތަކަށް ދަށުގައި ސިފަވެސްނެތް: ވިޔަފާރި ކުރުމުގެ ގަނޑު މުއައްސަސާތަކާއި ދަށުގައި ސިފަކޮށްގެން، މަސައްކަތަށް ކުރާކަށް ވަކިވަކި ޕްރެކްޓިޝަނަރުންގެ ވަކިވަކިތަނުގައި ބޭނުންކުރާ އުފެއްދުމަކަށް ސަރުކާރަށް، ހިންގުމުން އެ މުއައްސަސާތަކުން ބޭނުން ނަތީޖާއަށްވާނެއެވެ.

✓ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ މުއައްސަސާތަކާއި ތަންފީޒުކުރުން: އަދާކުރާތަކުގެ މުދަލާއި ގޮތްތަކާ އެއްބާރުލުން ހުރިހާ ކުރުމަށްވާތަކާއި ތަންފީޒު ޕްރޮވައިޑަރުގައި ވިޔަފާރިކުރުމަށް، އިންސާނުން ބޮޑުފުރުސަތުން ހުއްޓުވައި އަދާކުރާތަކުގެ މަސައްކަތުގެ ހިފާ ގަޑި އަދި ލިބޭނެ ސަލާމަތުގެ ވާހަކަ ޙާލަތްތަކުގައި އިންސާނުންގެ ހަކަތާ. މިކަމުގެ ގޮތް ޕްރޮފެޝަނަލް މަސައްކަތުގެ ފުރުސަތު ސަލާމަތީ ރޭވުމެއް ޕްރޮސެސްތަކާއި، ގާއިދާތަކުގެ ބައިތައް ބޭނުންކުރުމުގެ ހަމައެކަނި އެކުލެވޭ، ކުރާއިރު އެކިޕްރެކްޓިޝަނަރުގެ މުދަލާއި އެއްބަސްވެފައި އަދި ބޭނުންކުރާ މުއައްސަސާތައް ހިނގާގޮތް ބަލައި އިތުރުފުރުސަތު ހިފުނެވެ.

ދަ ބާލީ ޕްރޮސެސް

REGIONAL SUPPORT OFFICE
THE BALI PROCESS

ގުޅަންވ ފަރާތް
ރީޖަނަލް ސަޕޯޓް އޮފީސް - ދަ ބާލީ ޕްރޮސެސް
ރާޖަނަކާރން ބިލްޑިންގ (27ވަނަ ފްލޯރު)
3 ސައުތު ސަތޯން ރޯޑް، ސަތޯން ބޭންގްކޮކް 10102، ތައިލޭންޑް
ފޯން ނަންބަރު:+66 2 343 9477 ފެކްސް +66 2 676 7337
info@rso.baliprocess.net

ބަ ލީ ޕްރޮސެސް
އޮން ޕީޕަލް ސްމަގްލިންގ، ޓްރެފިކިންގ އިން ޕާރސަންސް އެންޑް
ރިލޭޓެޑް ޓްރާންސްނޭޝަނަލް ކްރައިމް

http://www.baliprocess.net